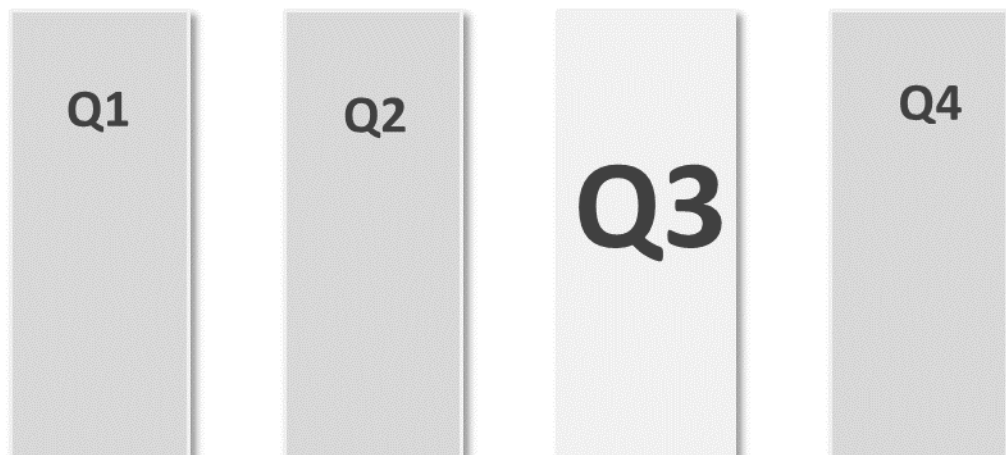

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Министарство привреде

АКТУЕЛНА ПРИВРЕДНА КРЕТАЊА

Q3 2019.

БЕОГРАД, новембар 2019.

Актуелна привредна кретања

Бр.Q3/2019.

Актуелна привредна кретања Министарства привреде, представљају аналитички преглед привредних трендова и пресек актуелног стања српске привреде. Анализе указују на проблеме у појединим привредним областима и на основне правце мера и активности које Министарство привреде предузима у циљу њиховог превазилажења. Анализе садрже и компаративни преглед економских кретања са земљама ЕУ и земљама у региону југоисточне Европе. Публикације приказују и актуелне аналитичке прилоге из појединих привредних области.

Издавач:

Министарство привреде
Сектор за приватизацију, стечај и индустријски развој
Одељење за индустријски развој
Београд, Кнеза Милоша 20

Аутори:

Светлана Николић, Светлана Милошевић, Слободан Ђурић

Припрема за штампу:

Светлана Николић и Светлана Милошевић

Штампа и дистрибуција: Министарство привреде 2019.

САДРЖАЈ

Актуелна привредна кретања – резиме	1
Бруто друштвени производ	3
Индустрија	5
Грађевинарство	11
Трговина на мало	12
Спољна трговина	13
Пословна демографија	15
Тржиште радне снаге	16
Зараде	19
Потрошачке цене	22
Цене произвођача индустријских производа за домаће тржиште	24
<i>Прилози:</i>	
Анкета о радној снази	25
Индустрија – међународно поређење	27
Извештај о глобалној конкурентности – <i>WEF 2019</i>	28
Услови пословања - <i>Doing Business Report 2020</i>	30
Глобални индекс иновативности (<i>GII</i>)	32

Табела 1. Основни економски индикатори

Реалан раст у %	2018	2018				2019			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q1+Q2+Q3
Индустрија	1,3	5,9	2,2	-2,7	-0,8	-1,9	-2,7	3,2	-0,7
- Прерађивачка	1,9	4,4	1,9	0,1	0,7	-1,9	-3,5	3,0	-1,0
Извоз робе	8,1	8,7	6,7	8,1	9,2	5,9	6,5	8,5	7,0
Увоз робе	13,0	12,3	11,1	18,9	13,6	9,0	9,2	7,8	8,7
Трговина на мало	4,2	3,2	3,3	4,9	6,1	8,6	7,6	7,8	8,6
Запослени	3,3	3,3	3,2	3,8	3,4	2,7	1,6	1,5	1,9
Незапослени	-10,4	-10,1	-10,1	-10,5	-10,8	-9,1	-9,3	-9,6	-9,4
Нето зараде	4,4	3,8	4,8	4,2	5,3	6,9	7,6	-	7,6*
Инфлација	2,0	1,6	1,9	2,4	2,0	2,4	2,2	1,3	2,0

Извор: РЗС и МП-истраживање, *Подаци су за I-VIII 2019.

Актуелна привредна кретања 2019.
припремљена је на основу података доступних до 31. октобра 2019.

АКТУЕЛНО – РЕЗИМЕ

Основне карактеристике привредних кретања у периоду јануар-септембар 2019. године:

- **Реални раст БДП-а у 2018. години, у односу на претходну годину, износио је 4,4%. Раст укупне Бруто додате вредности износи 4,6% и представља највећи раст у периоду 2010-2018. година.** Посматрано по делатностима, у 2018. години **највећи раст бруто додате вредности** забележен је у сектору пољопривреде, шумарства и рибарства од 15,2% и сектору грађевинарства 12,8%. До краја године поред раста активности у секторима пољопривреде и грађевинарства, очекујемо убрзање економске активности тј. опоравак индустрије што ће се знатно одразити на раст БДП.
- Пад **укупне индустријске производње** -0,7% и прерађивачке индустрије -1,0%, док је сектор рударства остварио раст 1,1%, а сектор снабдевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизацијом задржао исти ниво. Трећи квартал бележи раст од 3,2% (прерађивачка индустрија 3,0%) и наговештава опоравак индустрије.
- **Промет у трговини** на мало бележи раст од 8,6%. Дугорочни тренд је стабилан и благо растући. У структури промета забележено је реално повећање код свих агрегата: непрехрамбени производи 10,3%, моторна горива 7,7% и храна, пиће и дуван 7,6%.
- Укупна **спољнотрговинска робна размена у I-IX 2019. године износила је 30,3 млрд. EUR** (извоз 13,0 млрд EUR, а увоз 17,3 млрд.EUR) и остварила је раст од 7,9% на међугодишњем нивоу. Извоз робе забео раст од 7,0%, а увоз 8,7%. Дефицит робне размене је повећан за 14,1%. Покривеност увоза извозом је 74,6%.
- У **периоду јануар-октобар 2019.** године основано је 40.006 привредних субјеката (32.296 предузетника и 7.710 предузећа), а угашено 20.657 (17.385 предузетника и 3.272 предузећа), тако да је укупан број привредних субјеката повећан за 19.349 (14.911 предузетника и 4.438 предузећа).
- **Тржиште рада** наставило је и у 2019. години са позитивним кретањем из 2018. У првих девет месеци 2019, укупан **број запослених** је повећан за +1,9%, док је број незапослених смањен за -9,4% на међугодишњем нивоу. Укупан број формално запослених у Q3 2019. износио је 2.181.707 лица и повећан је за +0,8% у односу на претходни квартал и за +1,5% у односу на исти квартал 2018. године.
- У периоду **јануар-август 2019. дошло је до раста зарада** на међугодишњем нивоу (брuto за 7,4% и нето зараде за 7,6% су реално повећане). Такође, у августу 2019, повећане су реално просечна брuto (7,2%) и нето зарада (7,3%) у односу на август 2018.
- **Инфлација** се од почетка 2019. налази у границама циља од $3,0 \pm 1,5\%$ и у периоду **јануар-октобар износила је 1,9%**, док је на међугодишњем нивоу у октобру износила 1,0%.
- Висок **ниво индустријске производње у 2018. години у односу на 2010. годину** остварен је у: Румунији и Мађарској, док је Србија остварила боље резултате у односу на Хрватску и Црну Гору, такође и ниво прерађивачке индустрије у Србији већи је само у односу на Хрватску, Црну Гору и Босни и херцеговини.
- На светској ранг листи конкурентности (Извештај о глобалној конкурентности Светског економског форума - **WEF 2019.**) **Србија је рангирана је на 72. позицију у свету** (од 141 држава). Остварена вредност Индекса глобалне конкурентности (GCI) од 60,9.
- На **"Doing Business"** листи Светске банке за 2020. годину Србија је напредовала за четири места и сада се налази на **44. месту од 190 земаља света (прошле године 48.)**. Од десет области, Србија је највећи напредак направила у области **Издавање грађевинских дозвола** (9. место).
- У најновијем **Глобалном индексу иновативности 2019. године** Србија је пала за два места и налази се на **57 месту** од укупно 129 земаља, док је прошле године била на 55 од 126. док је укупан скор наше земље повећан са 35,5 на 35,7.

Табела 2. Основни показатељи макроекономских кретања

	Јединица мере	2014	2015	2016	2017	2018	Q1 2019 Q1 2018	Q2 2019 Q2 2018	Q3 2019 Q3 2018	Q1+Q2+Q3 2019 Q1+Q2+Q3 2018
РЕАЛНИ СЕКТОР										
Бруто домаћи производ	мг.стопе, у %	-1,6	1,8	3,3	2,0	4,4	2,7 ¹	2,9 ¹	-	-
Бруто домаћи производ	мил. EUR	35.468	35.716	36.723	39.183	42.856	-	-	-	-
Бруто домаћи производ рс	EUR	4.973	5.034	5.203	5.581	6.138	-	-	-	-
Индустријска производња	мг.стопе, у %	-7,3	7,3	5,2	3,9	1,3	-1,9	-2,7	3,2	-0,7
Рударство	мг.стопе, у %	-15,8	12,2	3,2	2,2	-4,8	-3,1	1,1	11,2	1,1
Прерађивачка инд.	мг.стопе, у %	-4,8	5,7	6,0	6,3	1,9	-1,9	-3,5	3,0	-1,0
Снаб.ел. ен, гасом, паром и климатизација	мг.стопе, у %	-14,9	12,2	2,7	-6,2	1,2	-1,4	0,7	-0,3	0
ТРЖИШТЕ РАДА										
Запослени	у хиљадама	1.845	1.896	1.914	1.977	2.131	2.148	2.162	2.180	2.163
Активно незапослена лица	у хиљадама	767	743	714	651	583	566	538	510	538
Анкетна стопа незапослености	%	19,2	17,7	15,3	13,5	12,7	12,1	10,3	-	-
Нето зараде	RSD	44.530	44.432	46.097	47.893	49.650	53.739	54.551	-	54.257*
	реалне стопе, у %	-1,5	-2,1	2,5	0,9	4,4	6,9	7,6	-	7,6
Пензије	RSD	23.553	23.196	23.006	23.913	25.317	26.334	26.351	-	26.343
	реалне стопе, у %	-2,1	-0,1	-0,1	-1,2	3,8	2,9	3,1	-	2,0
ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ СА ИНОСТРАНСТВОМ										
Извоз робе и услуга	мил. EUR	14.451	15.728	17.385	19.312	21.238	5.363	5.912	6.137	17.412
	мг.стопе, у %	3,7	8,8	10,5	11,2	10,0	10,6	10,8	11,4	10,9
Увоз робе и услуга	мил. EUR	18.096	18.643	19.597	22.343	25.392	6.462	7.014	7.140	20.616
	мг.стопе, у %	1,8	3,0	5,1	14,5	13,6	12,4	12,3	10,5	11,6
Стране директне инвестиције	мил. EUR	1.236	1.804	1.899	2.418	3.188	809	986	912	2.707
	% БДП	3,7	5,1	5,2	6,2	7,4	2,1	44,6	52,4	35,1
Спољни дуг (30.06.2019.)	мил. EUR	25.679	26.234	26.494	25.599	26.517	27.817	-	-	-
	% БДП	77,1	73,5	72,1	65,3	62,0	-	-	-	-
КУРС ДИНАРА										
Просечан курс динара према евр	RSD/EUR	117,31	120,73	123,12	121,34	118,27	118,04	117,97	117,72	117,97
Просечан курс динара према долару	RSD/USD	88,54	108,85	111,29	107,50	100,28	103,94	105,06	105,85	104,94
ПОТРОШАЧКЕ ЦЕНЕ										
Инфлација, крај периода	мг.стопе, у %	1,7	1,5	1,6	3,0	2,0	1,7	1,9	1,2	1,4**
Инфлација, просек периода	мг.стопе, у %	2,9	1,9	1,2	3,0	2,0	2,4	2,3	2,0	1,9**

Извор: РЗС, НБС, МФ. 1. Процена РЗС *Подаци су за I-VIII 2019. ** Подаци су за I-X 2019.

БДП 2018

Реални раст БДП-а у 2018. години, у односу на претходну годину, износио је 4,4%. Раст укупне Бруто додате вредности износи 4,6% и представља највећи раст у периоду 2010-2018. година.

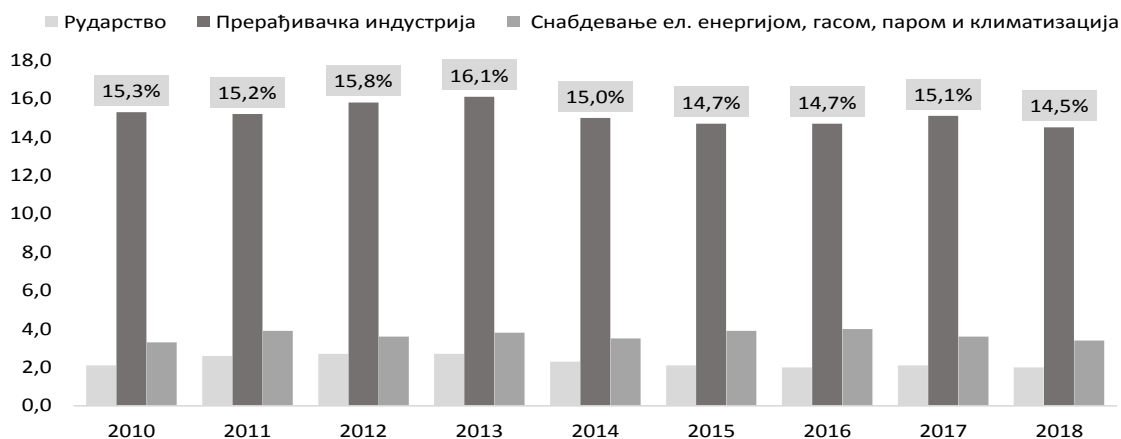
Посматрано по делатностима, у 2018. години **највећи раст бруто додате вредности** забележен је у сектору пољопривреде, шумарства и рибарства од 15,2%, сектору грађевинарства 12,8%, сектору трговине на велико и мало и поправке моторних возила 7,3%, сектору саобраћаја и складиштења 5,6%, у сектору услуга смештаја и исхране 8,0% и у сектору информисања и комуникација 5,5%. Реални пад бруто додате вредности забележен је у сектору рударства, 4,7% и сектору стручних, научних, иновационих и техничких делатности, 1,4%. Посматрано са расходне стране, највећи реални раст бележе бруто инвестиције у основна средства, 17,8%.

Табела 3. Стопе раста БДП и БДВ

Делатност КД 2010	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Бруто домаћи производ БДП	0,7	2,0	-0,7	2,9	-1,6	1,8	3,3	2,0	4,4
Укупно БДВ	1,0	2,1	-0,6	3,7	-1,9	2,3	3,8	2,1	4,6
А Пољопривреда, шумарство и рибарство	-0,4	0,9	-17,0	21,0	2,0	2,0	8,3	-11,2	15,2
В Рударство	2,9	10,9	1,1	5,6	-14,5	8,5	2,6	2,2	-4,7
С Прерађивачка индустрија	0,7	1,5	2,4	6,4	-6,4	2,7	4,7	4,8	1,6
Д Снаб.ел. ен гасом, паром и климатизација	-3,8	10,4	-4,5	8,4	-12,1	12,2	2,7	-4,2	1,0
Е Снаб. водом; управљање и сл.активности	2,4	1,4	-8,1	5,5	0,1	-7,8	-7,2	3,6	3,7
Ф Грађевинарство	-7,4	14,8	1,2	-17,5	1,4	16,8	7,9	5,7	12,8
Г Тр.на велико и мало; попр. возила и мот.	1,9	-3,7	-1,1	-2,4	-1,4	2,6	4,4	5,2	7,3
Н Саобраћај и складиштење	6,2	2,9	-2,2	4,7	0,3	4,0	4,1	4,5	5,6
И Услуге смештаја и исхране	-1,8	2,2	-4,7	0,6	-2,0	2,8	8,5	10,8	8,0
Ј Информисање и комуникације	2,9	8,2	13,7	4,3	2,8	2,6	3,7	3,8	5,5
К Финансијске делатности и дел.осигурања	6,6	0,9	4,6	1,1	-0,4	1,2	5,4	0,9	7,5
Л Пословање некретнинама	-0,5	1,1	0,4	0,3	0,8	0,4	-0,9	0,8	0,0
М Стручне, научне и техничке делатности	0,6	-0,6	2,6	2,0	-1,8	-3,0	2,5	3,4	-1,4
Н Административне и помоћне услужне дела.	2,4	0,8	8,1	9,9	3,2	0,2	7,1	7,8	9,0
О Државна уп.и одбрана; обавезно социјално ос.	0,2	1,7	-3,7	12,4	-0,8	0,1	1,3	3,3	4,2
Р - Образовање	7,9	1,3	0,6	3,4	2,9	-6,3	4,9	6,5	1,5
Q Здравствена и социјална заштита	5,1	1,7	0,5	0,1	0,3	-0,7	-0,9	-0,6	3,6
Р Уметност; забава и рекреација	-1,7	3,8	-1,1	2,2	-2,5	-0,3	6,4	1,7	4,2
С Остале услужне делатности	-9,7	-2,2	0,4	-3,4	0,7	0,8	3,5	-3,0	-3,6
Т Делатност домаћинства као послодавца;	-10,6	1,8	0,5	-1,4	16,4	-1,3	-0,3	-11,8	6,3

Извор: РЗС, МП- истраживање

Графикон 1: Учешће БДВ индустријских сектора у БДП (период 2010-2018.)

Извор: РЗС, МП истраживање

Посматрано по делатностима, у 2018. години најзначајније учешће у формирању БДП-а имају: сектор прерађивачке индустрије, 14,5%, сектор трговине на велико и мало и поправке моторних возила, 11,5%, сектор пословања некретнинама, 7,0%, сектор пољопривреде, шумарства и рибарства, 6,3% и сектор информисања и комуникација, 4,8%. С друге стране, у употреби БДП-а учешће издатака за личну потрошњу домаћинстава је 68,1%, издатака за финалну потрошњу државе 16,6%, бруто инвестиција у основна средства 20,1%, извоза добара и услуга 50,8% и увоза добара и услуга 59,3%.

У структури формирања Бруто додате вредности прерађивачке индустрије највеће учешће има област производње прехранбених производа и производња металних производа, осим машина.

Постојећа *технолошка структура* прерађивачке индустрије је неповољна. Посматрано, по технолошким групама у структури прерађивачке индустрије у 2018. години највеће учешће имају групе ниске технолошке и средње-ниске технолошке интензивности. Тренд промена у структури технолошке интензивности у периоду 2010-2018. година је незадовољавајући. Ниске технологије, и поред благих осцилација, у посматраном периоду још увек имају доминантно учешће у укупној структури прерађивачке индустрије.

Стратешка опредељења развоја индустрије на подручју техничко-технолошког развоја треба да уважавају опште критеријуме: техничко-технолошка интензивност, фаворизација знања високостручног кадра, већа и свеобухватнија сарадња са научно-истраживачким центрима и факултетима, као и прихватање еколошких стандарда развоја.

Формирање нове индустријске структуре и њено укључивање у савремене тржишне токове неопходно је реализовати кроз развој високих технологија у области: финалне хемије, фармацеутике, информационо-комуникационе технологије, делу електронске индустрије и сл.

Табела 4. Структура Бруто додате вредности прерађивачке индустрије по областима

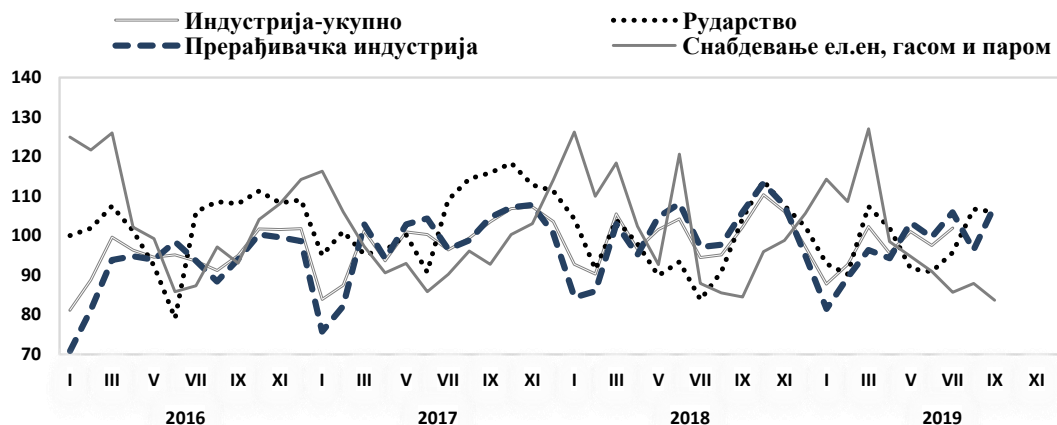
	2000	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
С - Прерађивачка индустрија	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Производња прехранбених производа	18,1	19,2	18,6	18,4	20,2	19,9	20,3	18,9	17,7
Производња пића	4,4	4,7	4,6	4,4	4,7	5,1	4,3	4,1	4,1
Производња дуванских производа	0,8	0,7	0,7	0,6	0,8	1,1	1,3	1,5	1,4
Производња текстила	2,3	2,1	1,9	1,7	1,6	2,0	2,1	2,0	1,8
Производња одевних предмета	3,5	4,0	4,1	3,9	4,2	4,0	4,3	3,9	4,0
Производња коже и предмета од коже	2,3	2,1	1,7	1,6	1,8	1,7	1,5	1,4	1,3
Прерада дрвета и производи од дрвета, плуте, сламе и прућа, осим намештаја	1,8	1,8	2,1	2,0	2,6	2,4	2,3	2,4	2,4
Произ.а папира и производа од папира	2,7	3,0	2,9	2,6	2,6	2,8	3,0	3,0	3,2
Штампање и умн. аудио и видео записа	2,5	2,4	2,2	2,0	2,1	2,0	2,1	1,3	1,3
Производња кокса и деривата нафте	7,0	6,7	7,2	9,0	8,9	7,2	6,0	7,1	8,8
Произ. хемикалија и хемијских производа	4,5	4,6	4,2	5,0	4,8	5,2	5,7	6,1	5,9
Произ. основних фармпроиз.и препарата	2,2	2,2	2,5	2,5	2,7	2,5	2,3	2,4	2,3
Производња производа од гуме и пластике	6,6	6,1	6,9	5,9	6,4	7,1	7,9	8,4	8,3
Произ. произ. од осталих неметалних мин.	4,7	4,5	4,1	3,4	3,9	4,1	4,2	4,1	4,4
Производња основних метала	1,6	1,4	0,8	0,6	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2
Произ. мет. произ, осим машина и уређаја	13,3	13,8	15,2	15,2	10,3	10,3	10,7	11,2	11,5
Произ. рачунара, елект.и оптичких произ.	3,2	3,8	3,4	1,9	2,2	1,9	2,1	2,2	2,0
Производња електричне опреме	3,0	3,1	3,0	3,0	3,5	3,6	3,6	3,5	3,3
Произ. непо. машина и непоменуе опреме	4,0	4,2	4,3	2,7	2,6	3,7	3,4	4,1	4,2
Произ.моторних возила, приколица и полу.	2,4	2,9	3,3	7,5	7,8	6,9	6,4	5,5	4,9
Производња ос.саобраћајних средстава	2,0	1,0	0,8	0,5	0,5	0,3	0,4	0,4	0,5
Производња намештаја	3,4	2,6	2,6	2,5	2,2	2,1	2,2	2,2	2,3
Остале прерађивачке делатности	1,1	1,0	0,9	1,0	1,0	1,4	1,5	1,5	1,7
Поправка и монтажа машина и опреме	2,8	2,1	1,9	1,8	1,8	1,6	1,5	1,4	1,7

Извор: РЗС, МП- истраживање

ИНДУСТРИЈА

- **У периоду I-IX 2019. године**, у односу на исти период 2018. године, забележен је пад укупне индустријске производње 0,7% и прерађивачке индустрије 1,0%. Сектор рударства остварио је раст од 1,1%, док је у сектору снабдевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизација задржан исти ниво произвође.
- **У Q3 2019. године**, у односу на исти период 2018. године, забележен је раст укупне индустријске производње 3,2%, рударства 11,2% и прерађивачке индустрије 3,0%, док је пад забележен у сектору снабдевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизацијом 0,3%.
- Индустријска производња **у септембру 2019. године** већа је за 1,6% у односу на септембар 2018. године, а прерађивачка индустрија 1,7%.
- **Обим индустријске производње у септембру 2019. године**, бележи: раст код 20 области (учешће у структури индустријске производње 71%), а пад код 9 области (учешће у структури индустријске производње 29%).
- **Производња малих предузећа** (број запослених мањи од 50) која нису обухваћена редовним статистичким истраживањем прати се на узорку изабраних јединица из сектора прерађивачке индустрије. Када се укључи оцена индустријске производње малих предузећа из узорка, индустријска производња у септембру 2019. године, у односу на просек 2018. године, код укупне индустријске производње већа је за 2,7%, а код прерађивачке индустрије већа је за 6,6%

Графикон 2. Индустријска производња (2018=100)

Извор: РЗС, МП-истраживање

Табела 5. Индикатори индустријске производње

	Учешће у БДП	Учешће у укупној БДВ	Учешће у БДВ индустрије	Пондери	Запослени
Укупно	19,9	24,0	100,0	100,0	100,0
Рударство	2,0	2,4	10,0	7,7	4,9
Прерађивачка инд.	14,5	17,5	72,8	75,7	89,6
Снаб. ел. ен. гасом и паром	3,4	4,1	17,2	16,6	5,5

Извор: РЗС - БДВ (2018) и пондери (2018) и запослени (2018)

Табела 6. Стопе раста физичког обима индустријске производње

	2018	2018				2019			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q1+Q2+Q3
Укупно	1,3	5,9	2,2	-2,7	-0,8	-1,9	-2,7	3,2	-0,7
Рударство	-4,8	2,8	-2,2	-17,7	-5,5	-3,1	1,1	11,2	1,1
Прерађивачка инд.	1,9	4,4	1,9	0,1	0,7	-1,9	-3,5	3,0	-1,0
Снаб. ел. ен. гасом, паром и кл.	1,2	10,9	6,2	-7,4	-5,4	-1,4	0,7	-0,3	0

Извор: РЗС, МП- истраживање

Прерађивачка индустрија

У Q3 2019. године Прерађивачка индустрија бележи раст од 3,0%, чиме је ублажен негативан кумулативан резултат у првих девет месеци који сада износи -1,0%. Превасходно, захваљујући завршетку радова у областима производње нафте и нафтних деривата, као и производњи хемикалија и хемијских производа. Такође, производња пића бележи опоравак у Q3, а повећана је и производња производа од гуме и пластике. Највећи негативни допринос потиче од смањене производње основних метала и производње моторних возила.

Табела 7. Прерађивачка индустрија

	2018	2018				2019			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q1+Q2+Q3
Физички обим, стопа раста %	1,9	4,4	1,9	0,1	0,7	-1,9	-3,5	3,0	-1,0
Зараде, нето зарада РСД	45.317	44.455	45.712	44.419	46.602	47.925	49.571	-	48.925*
стопа раста у % - реално	4,5	5,2	5,0	3,1	6,8	5,3	6,0	-	6,2
Цене произвођача, (%)	2,4	0,7	0,7	4,0	3,5	1,3	0,6	0,7	0,9
Извоз, у мил. EUR	15027,5	3569,3	3877,2	3748,3	3832,0	3732,7	4118,0	4063,5	11914,2
стопа раста у %	9,1	12,4	9,1	8,0	7,1	4,4	6,1	8,6	6,4
Увоз, у мил. EUR	16409,8	3781,8	4210,5	4003,0	4414,4	4122,1	4549,1	4489,9	1361,1
стопа раста у %	11,8	16,0	8,6	10,4	9,7	6,3	10,3	12,0	9,6

Извор: РЗС, МП – истраживање, *Подаци су за I-VIII 2019.

- Физички обим бележи раст у Q3 2019. у односу на исти период 2018. годину (3,0%).
- Реалан раст зарада 6,2% (период I-VIII).
- Раст цена произвођача индустријских производа (0,7%).
- Раст извоза 8,6% и увоза 12,0%.

Табела 8. Стопе раста прерађивачке индустријске

	2018	2018				2019			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q1+Q2+Q3
Прерађивачка индустрија	1,9	4,4	1,9	0,1	0,7	-1,9	-3,5	3,0	-1,0
Произ.прехрамбених производа	-2,3	-2,0	2,3	1,6	-7,6	-0,2	-6,6	-7,0	-4,2
Производња пића	2,5	7,6	2,7	-9,2	5,1	-4,1	-7,1	11,1	-2,3
Произ.дуванских производа	-7,1	0,5	-14,6	-6,7	-5,7	-9,3	-2,8	-13,5	-8,8
Производња текстила	-6,4	24,2	-1,2	-17,3	-20,3	-3,6	-14,0	6,3	-4,1
Пр. одевних предмета	3,0	9,6	9,7	-8,4	-2,0	-10,4	-10,9	6,3	-6,6
Произ.коже и предмета од коже	5,9	7,1	12,6	13,5	-0,7	0,3	-2,6	-3,2	0,1
Прерада дрвета и произ. од дрвета	1,1	2,8	5,3	-3,6	-2,0	-24,5	-15,4	-14,6	-18,2
Произ.папира и произ. од папира	3,8	5,5	9,9	8,1	3,9	7,3	4,0	4,8	8,2
Штам. и умн. аудио и видео записа	1,3	2,7	1,1	2,5	-3,7	4,0	-15,7	-6,3	-7,2
Производња кокса и деривата нафте	7,2	4,2	4,2	12,5	7,5	-19,6	-30,8	4,4	-13,8
Произв. хем. и хемијских производа	1,1	23,0	-7,8	-3,8	-3,3	-17,4	-17,0	5,9	-10,0
Произ.осн фар.произ. и препарата	0,1	0,3	-3,2	-27,4	12,1	3,1	14,7	48,0	12,2
Произ. производа од гуме и пластике	1,4	4,9	-3,5	-0,2	2,2	3,5	6,7	5,8	4,5
Произ. произ. од осталих немет.минерала	7,7	7,8	7,0	7,6	5,3	10,5	-0,6	6,6	3,6
Производња основних метала	10,6	13,2	11,7	1,1	12,8	4,9	9,8	5,8	5,4
Произ мет. произ. осим машина и уређаја	1,8	8,1	-3,5	8,5	-1,0	4,2	17,3	-1,1	6,4
Произв.рачунара, елект. и оптичких произ.	-16,3	-18,4	1,4	-6,3	-32,2	-8,3	2,8	10,0	2,9
Произ. елек. опреме	-3,8	-1,8	-1,4	-16,5	1,9	-4,8	-8,4	7,9	-3,2
Произв. непоменутих машина и неп.опреме	8,4	4,5	13,6	4,2	11,2	16,1	-6,8	-9,6	0,1
Произ. моторних возила, прик. и полупри.	-4,1	-4,5	4,9	2,3	-17,2	-13,3	-7,6	-2,8	-5,4
Произв. осталих саобраћајних сред.	11,8	-11,9	11,3	43,0	24,9	52,2	23,0	17,1	33,6
Производња намештаја	6,3	16,8	3,2	12,8	0,7	-2,8	2,8	3,9	3,7
Остале прер.делатности	19,3	13,2	5,2	4,3	35,3	24,7	30,5	40,8	25,4
Поправка и мон. маш. и опреме	20,7	11,7	28,5	13,0	19,2	14,5	0,6	16,1	7,1

Извор: РЗС, МП – истраживање,

Производња прехранбених производа

- У периоду I-IX 2019. години забележен је пад производње (4,2%), што је вероватно последица пада домаће и ино-тражње.
- Обим производње – учешће у прерађивачкој индустрији 21,2%
- Број запослених – учешће у прерађивачкој индустрији 19,4%.

Табела 9. Производња прехранбених производа

	2018	2018				2019			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q1+Q2+Q3
Физички обим , стопа раста %	-2,3	-2,0	2,3	1,6	-7,6	-0,2	-6,6	-7,0	-4,2
Зараде , нето зарада РСД	40.077	39.368	39.933	39.901	41.053	41.389	42.468	-	42.144*
стопа раста у % - реално	4,6	4,9	4,4	4,0	6,5	2,7	4,0	-	3,6
Цене произвођача , %	-0,8	-0,1	2,1	-1,5	-1,2	2,2	1,5	-0,3	2,0
Извоз , у мил. EUR	1567,1	342,7	411,1	397,3	416,8	381,3	414,9	442,0	1238,2
стопа раста у %	0,6	-4,3	5,2	-2,5	3,7	11,3	1,2	11,2	7,7
Увоз , у мил. EUR	984,0	234,4	231,9	220,3	305,1	234,4	261,3	259,1	754,8
стопа раста у %	13,4	23,3	5,5	3,8	14,6	0	15,8	17,6	10,9

Извор: РЗС, МП – истраживање, *Подаци су за I-VIII 2019.

- Физички обим производње у Q3 2019. забележио је пад 7,0%.
- Реалан раст зарада 3,6% (период I-VIII 2019.).
- Пад цена произвођача индустријских производа 0,3%.
- Раст извоза 11,2% и увоза 17,6.

Производња кокса и деривата нафте

- Наставак производње у НИС, пре свега у Рафинерији Панчево допринели су расту производње у Q3 2019. године, чиме се ублажио и кумулативни пад у првих девет месеци 2019. године (-13,8%).
- Обим производње - учешће у прерађивачкој индустрији 8,9%.
- Број запослених - учешће у прерађивачкој индустрији 0,7%.

Табела 10. Производња кокса и деривата нафте

	2018	2018				2019			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q1+Q2+Q3
Физички обим , стопа раста %	7,2	7,2	4,2	12,5	5,1	-19,1	-30,8	4,4	-13,8
Зараде , нето зарада РСД	83.350	86.146	81.539	81.210	84.668	107.432	103.372	-	104.777*
стопа раста у % - реално	-0,1	-1,0	0,8	-0,1	1,8	21,8	24,0	-	22,2
Цене произвођача , %	19,1	0,1	-4,8	34,1	24,0	6,8	4,1	5,0	0,5
Извоз , у мил. EUR	403,6	67,2	90,5	138,4	107,5	61,7	74,8	126,9	263,4
стопа раста у %	35,2	18,8	41,4	76,8	7,7	-12,3	-19,1	-5,8	-11,5
Увоз , у мил. EUR	738,2	161,9	185,1	183,4	207,8	220,5	306,3	175,8	702,6
стопа раста у %	9,6	17,5	11,9	2,4	9,4	35,8	65,7	-4,2	32,4

Извор: РЗС, МП – истраживање, *Подаци су за I-VIII 2019.

- Физички обим производње у Q3 2019. године забележио је раст од 4,4%.
- Реалан раст зарада 22,2% (период I-VIII 2019.).
- Цене произвођача индустријских производа бележе раст 5,0%.
- Пад извоза 5,8% и пад увоза 4,2%.

Производња основних метала

- Добри резултати у овој индустријској области током 2018. и 2019. године, су резултат раста производње у Железари Смедерево. Раст производње у првих девет месеци 2019. године износи 5,4%.
- Обим производње - учешће у прерађивачкој индустрији 4,7%.
- Број запослених - учешће у прерађивачкој индустрији 3,3%.

Табела 11. Производња основних метала

	2018	2018				2019			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q1+Q2+Q3
Физички обим, стопа раста %	10,6	13,2	11,7	1,1	12,8	4,9	9,8	5,8	5,4
Зараде, нето зарада РСД	65.824	63.597	68.457	64.113	67.022	67.398	74.203	-	70.674*
стопа раста у % - реално	3,0	3,8	1,8	2,7	7,4	3,5	6,0	-	5,2
Цене произвођача, %	1,1	2,0	1,1	3,1	0,3	-2,9	-4,0	1,7	-3,6
Извоз, у мил. EUR	1694,6	436,9	438,4	416,5	402,8	399,8	477,9	382,2	1259,9
стопа раста у %	18,4	41,5	11,2	12,9	12,4	-8,4	9,0	-8,3	-2,5
Увоз, у мил. EUR	1473,5	335,3	377,1	372,5	388,6	342,3	446,7	492,1	1281,1
стопа раста у %	16,0	24,2	11,0	12,7	10,7	1,2	19,2	32,1	18,0

Извор: РЗС, МП – истраживање, *Подаци су за I-VIII 2019.

- Раст физичког обима производње у Q3 2019. године износи 5,8%.
- Реалан раст зарада 5,2% (период I-VIII 2019.).
- Раст цена произвођача индустријских производа 1,7%.
- Пад извоза 8,3% и раст увоза 32,1%.

Производња хемикалија и хемијских производа

- Раст производње у Q3 2019. години од 5,9%, наговештава опоравак у овој индустријској области и ублажава кумулативан раст који у првих девет месеци 2019. године износи - 10,0%:
- Обим производње - учешће у прерађивачкој индустрији 5,4%.
- Број запослених - учешће у прерађивачкој индустрији 2,9%.

Табела 12. Производња хемикалија и хемијских производа

	2018	2018				2019			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q1+Q2+Q3
Физички обим, стопа раста %	1,1	23,0	-7,8	-3,8	-3,3	-17,4	-17,0	5,9	-10,0
Зараде, нето зарада РСД	61.792	60.241	62.897	59.588	64.481	58.323	61.783	-	59.788*
стопа раста у % - реално	4,3	4,4	10,9	2,7	6,7	-5,5	-3,9	-	-4,7
Цене произвођача, %	-1,6	-5,0	19,2	1,3	-3,9	7,1	4,0	-9,4	-0,4
Извоз, у мил. EUR	1010,1	245,5	250,5	257,1	257,0	243,9	224,3	261,5	729,7
стопа раста у %	15,5	14,3	13,9	13,6	20,4	-0,8	-10,4	1,7	-3,1
Увоз, у мил. EUR	2037,7	497,7	504,2	501,1	534,7	575,7	525,5	540,6	1641,8
стопа раста у %	6,6	6,1	2,1	1,6	13,0	13,8	5,5	7,2	8,8

8Извор: РЗС, МП – истраживање, *Подаци су за I-VIII 2019.

- Раст физичког обима у Q3 2019. износи 5,9%.
- Реалан пад зарада 4,7% (период I-VIII 2019.).
- Пад цена произвођача 9,4%.
- Раст извоза 1,7% и раст увоза 7,2%.

Производња металних производа, осим машина

- У 2019. години ова индустријска област бљежи позитивне резултате, што је највероватније последица раста укупне тражње.
- Обим производње - учешће у прерађивачкој индустрији 6,9%.
- Број запослених - учешће у прерађивачкој индустрији 11,4%.

Табела 13. Производња металних производа, осим машина

	2018	2018				2019			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q1+Q2+Q3
Физички обим , стопа раста %	1,8	8,1	-3,5	8,5	-1,0	4,2	17,3	-1,1	6,4
Зараде , нето зарада РСД	44.973	43.443	45.157	44.711	46.384	47.706	48.929	-	48.649*
стопа раста у % - реално	2,5	1,9	4,1	2,1	4,6	7,2	5,9	-	6,8
Цене произвођача , %	2,8	2,6	1,1	4,9	3,5	2,6	-4,8	-1,5	1,4
Извоз , у мил. EUR	902,9	188,7	226,1	231,5	256,6	197,9	223,2	244,1	665,2
стопа раста у %	5,0	6,3	1,5	11,2	2,1	4,9	-0,7	4,9	2,9
Увоз , у мил. EUR	650,2	137,3	167,7	166,2	179,0	147,5	174,8	186,1	508,4
стопа раста у %	10,1	14,3	4,9	6,2	9,7	5,2	6,0	11,9	7,9

Извор: РЗС, МП – истраживање, *Подаци су за I-VIII 2019.

- Пад физичког обима у Q3 2019. године износи 1,1%.
- Реалан раст зарада 6,8% (период I-VIII 2019.).
- Пад цена произвођача индустријских производа 1,5%.
- Раст извоза 4,9% и раст увоза 11,9%.

Производња производа од гуме и пластике

- Тренд раста започет у Q4 2018. настављен је и у првих девет месеци 2019. године и износи 4,5%.
- Обим производње - учешће у прерађивачкој индустрији 8,2%.
- Број запослених - учешће у прерађивачкој индустрији 6,2%.

Табела 14. Производња производа од гуме и пластике

	2018	2018				2019			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q1+Q2+Q3
Физички обим , стопа раста %	1,4	4,9	-3,5	-0,2	2,2	3,5	1,4	5,8	4,5
Зараде , нето зарада РСД	53.087	51.378	52.508	51.389	56.906	53.087	57.213	-	56.390*
стопа раста у % - реално	6,0	4,6	3,2	3,3	13,0	6,0	6,5	-	6,2
Цене произвођача , %	3,9	2,4	1,1	4,5	5,9	4,2	3,9	0,3	2,2
Извоз , у мил. EUR	1412,2	346,7	351,3	364,8	349,7	387,9	390,5	403,4	1181,8
стопа раста у %	13,1	24,0	12,6	6,5	11,0	12,6	13,1	10,5	11,2
Увоз , у мил. EUR	858,4	192,7	216,0	215,1	234,6	217,1	244,2	249,5	710,8
стопа раста у %	13,7	19,1	5,7	11,9	15,5	12,1	13,5	16,0	13,9

Извор: РЗС, МП – истраживање, *Подаци су за I-VIII 2019.

- Раст производње у Q3 2019. износи 5,8%.
- Реалан раст зарада 6,2% (период I-VIII 2019.).
- Раст цена произвођача индустријских производа 0,3%.
- Раст извоза 10,5% и увоза 16,0%.

Производња пића

- Циклична кретања у овој индустријској области су последица колебања домаће и иностране.
- Обим производње - учешће у прерађивачкој индустрији 5,3%.
- Број запослених - учешће у прерађивачкој индустрији 1,6%.

Табела 15. Производња пића

	2018	2018				2019			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q1+Q2+Q3
Физички обим, стопа раста %	2,5	7,6	2,7	-9,2	5,1	-4,1	-7,1	11,1	-2,3
Зараде, нето зарада РСД	68.343	67.483	67.891	66.723	71.233	71.320	67.288	-	68.772*
стопа раста у % - реално	2,5	1,8	3,3	2,2	6,4	3,2	-3,1	-	-0,6
Цене произвођача, %	-0,2	-0,4	-1,4	1,4	0,3	1,4	1,0	3,2	1,2
Извоз, у мил. EUR	206,2	39,5	62,6	60,3	44,0	40,8	67,6	71,0	179,4
стопа раста у %	10,2	16,6	12,8	4,3	9,2	3,3	7,8	18,1	10,5
Увоз, у мил. EUR	101,7	18,0	26,9	23,9	32,9	20,6	27,7	28,3	76,6
стопа раста у %	11,8	8,4	4,3	2,1	24,6	8,5	3,4	13,7	8,4

Извор: РЗС, МП - истраживање, *Подаци су за I-VIII 2019.

- Раст физичког обима у Q3 2019. године 11,1%.
- Реалан пад зарада 0,6% (период I-VIII 2019.).
- Раст цена произвођача индустријских производа 3,2%.
- Раст извоза 18,1% и увоза 13,7%.

Производња моторних возила и приколица

- Кретање производње у овој индустријској области директно је условљено кретањем производње у крагујевачком Фијату. Негативна кретања започета крајем 2018. године настављена су и у првих девет месеци 2019. године.
- Обим производње - учешће у прерађивачкој индустрији 3,1%.
- Број запослених - учешће у прерађивачкој индустрији 8,8%.

Табела 16. Производња моторних возила и приколица

	2018	2018				2019			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q1+Q2+Q3
Физички обим, стопа раста %	-4,1	-4,5	4,9	2,3	-17,2	-13,3	-7,6	-2,8	-5,4
Зараде, нето зарада РСД	45.557	44.355	47.651	43.789	46.401	49.138	53.592	-	51.638*
стопа раста у % - реално	5,3	4,9	5,9	2,4	6,2	8,2	10,0	-	10,5
Цене произвођача, %	-0,5	-0,6	-0,6	-0,3	-1,0	-0,5	1,5	0,9	1,4
Извоз, у мил. EUR	2042,7	555,8	593,1	444,1	449,6	506,7	570,4	435,7	1512,8
стопа раста у %	3,5	6,2	9,6	7,8	-9,3	-8,8	-3,7	-1,9	-5,0
Увоз, у мил. EUR	1533,2	368,4	473,4	354,2	337,2	326,2	427,2	298,4	1051,8
стопа раста у %	-6,1	-10,2	1,4	5,3	-14,2	-18,8	-3,0	-15,7	-12,9

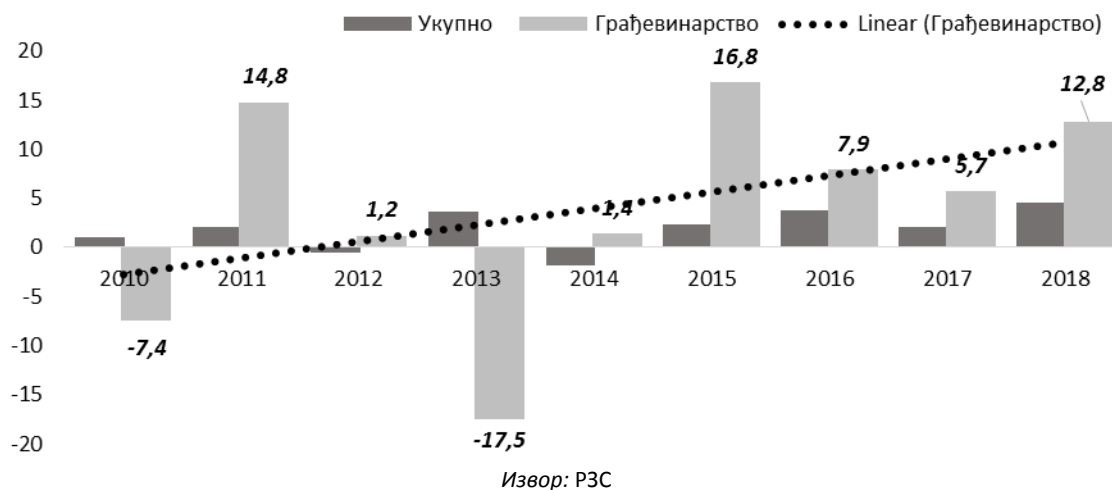
Извор: РЗС, МП - истраживање, *Подаци су за I-VIII 2019.

- Пад производње у Q3 2019. године -2,8%.
- Реалан раст зарада 10,5% (период I-VIII 2019.).
- Раст цена произвођача индустријских производа 0,9%.
- Пад извоза 1,9% и увоза 15,7%.

ГРАЂЕВИНАРСТВО

- БДВ сектора грађевинарства у 2018. бележи стопу раста од 12,8% и значајно доприноси укупном расту БДП, што је резултат радова у инфраструктури и станоградњи.

Графикон 3. Стопе раста БДВ сектора грађевинарства

- у Q3 2019. године, вредност изведених радова бележи раст од 39,6% у текућим ценама, док у сталним ценама тај раст износи 39,9% у односу на Q3 2018. године.
- Вредност изведених радова у Q3 2019. повећана је, највише Региону Јужне и Источне Србије, 70,2%, затим у Региону Војводине, 57,6%, Региону Шумадије и Западне Србије, 49,2%, и у Београдском региону, 6,3%, у односу на исти квартал 2018. године.
- Укупна вредност радова извођача из Републике Србије за радове који су извођени на територији Републике Србије и иностранства порасла је за 37,5% у односу на трећи квартал 2018. године, посматрано у текућим ценама, док у сталним ценама тај раст износи 37,8%.
- Област производња производа од неметалних минерала, која служи као посредни индикатор праћења грађевинске активности у периоду I-IX 2019. године забележила је раст од 3,6%, док у Q3 2019. године остварила пад од 0,3%.

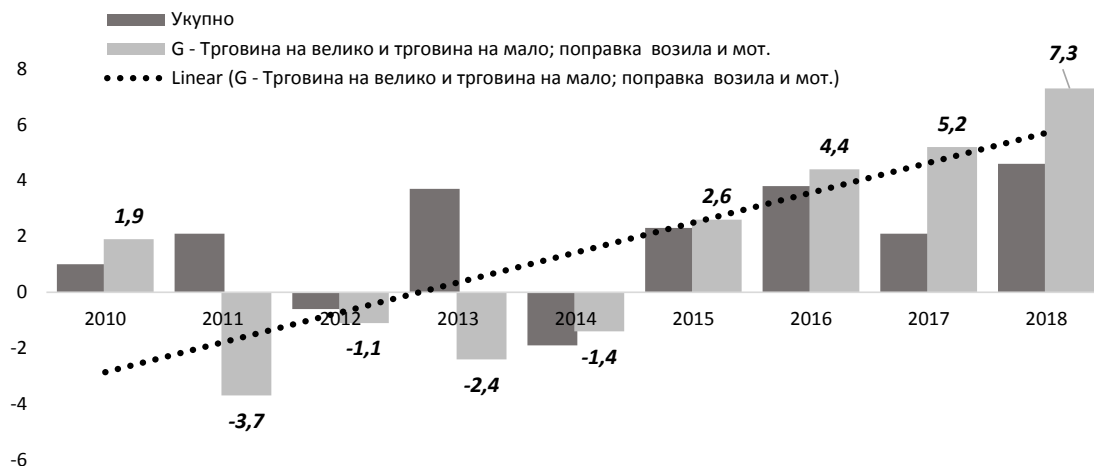
Графикон 4. Производња производа од неметалних минерала, индекси 2018=100

ТРГОВИНА НА МАЛО

- Тренд раста БДВ сектора трговине на велико и мало започет 2015. године настављен је и у 2018. годину и бележи стопу раста од 7,3% и значајно доприноси укупном расту БДП.

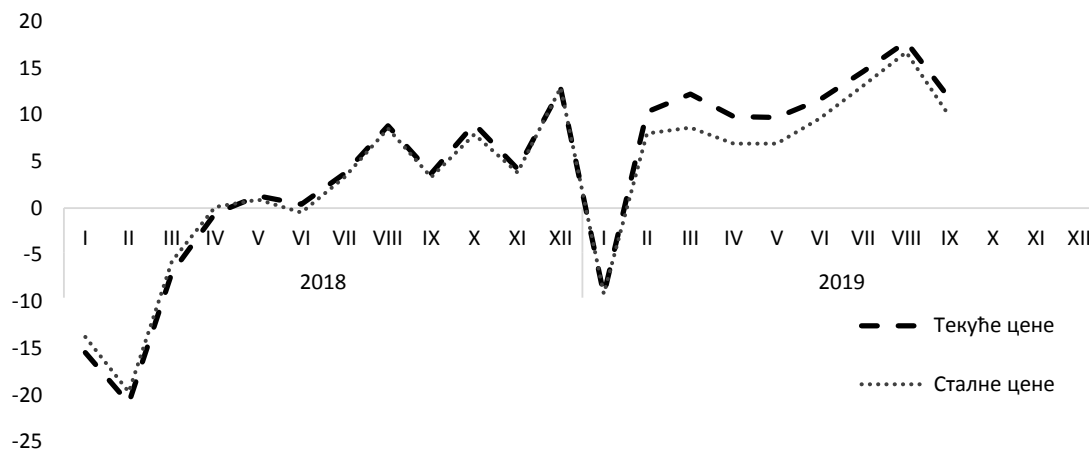
Графикон 5. Стопе раста БДВ сектора трговине

Извор: РЗС

- У периоду I-IX 2019. године **промет у трговини на мало** бележи раст од 8,6% у односу на исти период 2018. Дугорочни тренд је стабилан и благо растући. У структури промета забележено је реално повећање код свих агрегата Класификације делатности: непрехрамбени производи (10,3%), моторна горива (7,7%) и храна, пиће и дуван (7,6%).
- У Q3 2019. године **промет у трговини на мало** бележи раст од 8,8% у текућим ценама, а 7,8% у сталним ценама.
- Промет робе у трговини на мало у септембру 2019. реално је већи за 7,3% на међугодишњем нивоу. Највеће реално повећање продаје у 2019. години остварено је у промету непрехрамбених производа од 8,9%, промет моторних горива 4,7% и храна, пиће и дуван 7,6%.
- У септембру 2019, у поређењу са претходним месецом, промет робе у трговини на мало, реално је мањи за 5,0%. У структури промета забележено је реално смањење код свих агрегата: храна, пића и дуван 5,3%, непрехрамбени производи 2,2% и моторна горива 8,8%.

Графикон 6. Промет у трговини на мало – стопе раса раста (2018=100)

Извор: РЗС

СПОЉНА ТРГОВИНА

- Укупна **спољнотрговинска робна размена у I-IX 2019. године износила је 30,3 млрд. EUR** (извоз 13,0 млрд EUR, а увоз 17,3 млрд.EUR) и остварила је раст од 7,9% на међугодишњем нивоу. Извоз роба забележио је раст од 7,0%, а увоз 8,7%. Дефицит робне размене је повећан за 14,1%. Покривеност увоза извозом је 74,6%.
- Укупна **спољнотрговинска робна размена у Q3 2019. године износила је 10,2 млрд. EUR.** и остварила је раст од 8,1% на међугодишњем нивоу. **Извоз робе** износио је 4,4 млрд EUR и забележио раст од 8,5%, а увоз је износио 5,8 млрд. EUR и остварио раст од 7,8%.
- У септембру 2019. године извоз робе је растао међугодишње за 1,5%, а увоз 1,9% и износили су 1,5 млрд. EUR и 1,9 млрд EUR.
- Спољнотрговинска робна размена била је највећа са земљама са којима Србија има потписане споразуме о слободној трговини. Земље чланице Европске уније чине 62,6% укупне размене.
- Наш други по важности партнер јесу земље CEFTA, са којима имамо суфицит у размени од 1712,8 мил. долара, који је резултат углавном извоза пољопривредних производа (житарице и производи од њих), нафте и нафтних деривата, електричних машина и апарата, друмских возила и пића.
- Посматрано појединачно по земљама, највећи суфицит у размени остварен је са земљама из окружења: Црном Гором (извозе се лекови за малопродају и руде олова и концентрати, а увозе се највише сирови алуминијум и свињско месо, сушено), Босном и Херцеговином (извозе се највише гасна уља и производи за исхрану животиња, а увози се кокс и полукокс од каменог угља и жица од гвожђа и челика) и Северном Македонијом (извоз електричних проводника и топло ваљаних производа, а увозе се највише лекови за малопродају и заварене цеви од гвожђа и челика).
- Највећи дефицит јавља се у трговини са Кином (због увоза телефона за мрежу станица и лаптопова) и Руском Федерацијом.
- Према одсецима Стандардне међународне трговинске класификације (СМТК), извоз првих пет одсека чини 31,2% укупног извоза, а увоз првих пет одсека чини 26,0% укупног увоза. Највише заступљени производи у извозу су: електричне машине и апарати, друмска возила, гвожђе и челик и производи од каучука, а у увозу: нафта и нафтни деривати, електричне машине и апарати и друмска возила.
- **У Q3 2019. године извоз прерађивачке индустрије 4063,5 мил. ЕУР (92,3% укупног робног извоза), забележио је раст од 8,6%, а увоз је износио 4489,9 мил. ЕУР учествовао 76,3% у укупном робном увозу и забележио раст од 12,0%.**
- **Раст извоза прерађивачке индустрије** остао је широко распрострањен (у 16 од 23 области). Највећи међугодишњи раст извоза оствариле су индустријске области: производња електричне опреме (33,1%) и производња намештаја (25,1%). Такође, висок допринос остварио је извоз производње осталих саобраћајних средстава и остале прерађивачке делатности.

Табела 17. Спољнотрговинска робна размена у Q3 2019. години

	Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз
	мил. ЕУР			Стопа раста	
Индустрија - укупно	4091,4	5062,4	-971,0	5,4	10,1
Прерађивачка индустрија	4063,5	4489,9	-426,4	8,6	12,0
Производња прехрамбених производа	442,5	259,1	183,4	11,2	17,6
Производња пића	71,2	28,3	42,9	18,1	13,7
Производња дуванских производа	75,0	31,5	43,5	17,2	5,7
Производња текстила	56,8	130,2	-73,4	11,8	15,5
Производња одевних предмета	158,2	112,4	45,8	-1,6	26,6
Производња коже и предмета од коже	117,2	91,2	26,0	13,6	15,7
Прер. дрвета и произ. плуте, сламе и прућа, осим намештаја	65,0	70,4	-5,4	-0,3	15,8
Производња папира и производа од папира	117,7	159,1	-41,4	14,4	-0,4
Штампање и умножавање аудио и видео записа	0,1	1,3	-1,2	0,0	0,0
Производња кокса и деривата нафте	126,9	175,8	-48,9	-5,8	-4,2
Производња хемикалија и хемијских производа	261,5	540,6	-279,1	1,7	7,2
Произ. основних фармацеутских производа и преп	68,2	219,9	-151,7	25,4	17,2
Производња производа од гуме и пластике	403,4	249,5	153,9	10,5	16,0
Произ. производа од осталих неметалних минерала	62,5	104,6	-42,1	13,2	9,5
Производња основних метала	382,2	492,1	-109,9	-8,3	32,1
Произ. металних производа, осим машина и уређаја	244,1	186,1	58,0	4,9	11,9
Произ. рачунара, електронских и оптичких производа	64,0	286,5	-222,5	-2,6	18,9
Производња електричне опреме	411,3	385,9	25,4	33,1	18,1
Произ. непоменутих машина и непоменуће опреме	270,9	483,9	-213,0	22,5	8,7
Произ. моторних возила, приколица и полуприколица	435,7	298,4	137,3	-1,9	-15,7
Производња осталих саобраћајних средстава	46,2	71,8	-25,6	38,7	67,0
Производња намештаја	141,2	40,5	100,7	25,1	18,4
Остале прерађивачке делатности	41,7	70,7	-29,0	23,7	14,4

Извор: РЗС, МП-истраживање;

ПОСЛОВНА ДЕМОГРАФИЈА

- У периоду јануар-октобар 2019. године основано је 40.006 привредних субјеката (32.296 предузетника и 7.710 предузећа), а угашено 20.657 (17.385 предузетника и 3.272 предузећа), тако да је укупан број привредних субјеката повећан за 19.349 (14.911 предузетника и 4.438 предузећа).
- У периоду јануар-октобар 2019. године нето-ефекат укупно (однос броја основаних и угашених привредних субјеката) је 1,8 и показује да се на сваких 10 угашених привредних субјеката оснује 18 нових.
- Нето-ефекат је повољнији код предузећа (на 10 угашених оснује се 25 нових) у односу на предузетнике где се на 10 угашених радњи оснује 19 нових.
- У периоду јануар-октобар 2019. године у односу на исти период претходне године побољшане су основне перформансе пословне демографије.

Табела 18. Пословна демографија за јануар-октобар 2019.

		2018	I-X 2019
Број основаних	Предузетници	37.614	32.296
	Предузећа	8.820	7.710
	Привредни субјекти	46.434	40.006
Број угашених	Предузетници	22.124	17.385
	Предузећа	3.990	3.272 *
	Привредни субјекти	26.114	20.657
Нето	Предузетници	15.490	14.911
	Предузећа	4.830	4.438
	Привредни субјекти	20.320	19.349
Нето ефекат	Предузетници	1,7	1,9
	Предузећа	2,2	2,5
	Привредни субјекти	1,8	1,8

Извор: АПР, МП – истраживање

* Подаци су без података за август 2019. године, јер због редовне и принудне ликвидације у августу 2019. године избрисано је 23.300 предузећа.

- Број основаних привредних субјеката у **октобру 2019.** године износи 4.444 (предузетника за 3.618 и предузећа за 826);
- Број угашених привредних субјеката је 3.073 (предузетника је угашено за 2.376, а предузећа угашено за 697);
- Нето број привредних субјеката повећан је за 1.371 (предузетника за 1.242, а предузећа за 129);
- Нето-ефекат је повољнији код предузетника (на 10 угашених оснује се 15 нових) у односу на предузећа где се на 10 угашених оснује 12 нових.

ТРЖИШТЕ РАДА

Тржиште рада наставило је и у 2019. години са позитивним кретањем из 2018. У првих девет месеци 2019, укупан **број запослених** је повећан за +1,9%, док је број незапослених смањен за -9,4% на међугодишњем нивоу.

На раст запослености утицао је пораст броја запослених код приватних предузетника и запослених код њих (+3,7%), као и код правних лица (+2,1%). Укупан број формално запослених у Q3 2019. износио је 2.181.707 лица и повећан је за +0,8% у односу на претходни квартал и за +1,5% у односу на исти квартал 2018. године.

У структури укупне формалне запослености 93,4% (2.037.870 лица) су у радном односу, 3,4% (73.539 лица) ван радног односа и 3,2% су регистровани индивидуални пољопривредници (70.298 лица).

Табела 19. Показатељи о радној снази

	2018	2018				2019			стопе раста/пада		
	Ø2018	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q3 19 Q2 19	Q3 19 Q3 18	Q1-Q3 19 Q1-Q3 18
Радна снага	2.714	2.715	2.721	2.711	2.710	2.714	2.700	2.690	-0,4	-0,8	-0,5
1. Укупно формално запослени	2.131	2.092	2.127	2.147	2.159	2.148	2.162	2.180	0,8	1,5	1,9
Запослени код правних лица	1 688	1.659	1.684	1.699	1.711	1.703	1.715	1.728	0,8	1,7	2,1
Приватни предузетници и зап. код њих	364	352	363	370	372	371	373	381	2,1	3,0	3,7
Регистровани индивидуални пољ.	79	81	80	78	76	74	73	71	-2,7	-9,0	-8,8
2. Регистровани незапослени	583	623	594	564	552	566	538	510	-5,2	-9,6	-9,4
Стопа регистроване незапослености, у %	21,5	22,9	21,8	20,8	20,4	20,9	19,9	19,0	-0,9	-1,8	-1,9

Извор: РЗС (Обухваћени запослени у Министарству унутрашњих послова и Министарству одбране), НСЗ

Број незапослених лица која активно траже запослење у Q3 2019. износио је 510 хиљада, и у односу на Q2 2019. смањен је за -5,2% и за -9,6% у односу на Q3 2018. године. Стопа регистроване незапослености у Q3 2019. износила је 19,0% и смањена је за 0,9 п.п. у односу на претходни квартал.

Графикон 7. Кретање радне снаге

Извор: РЗС, НСЗ

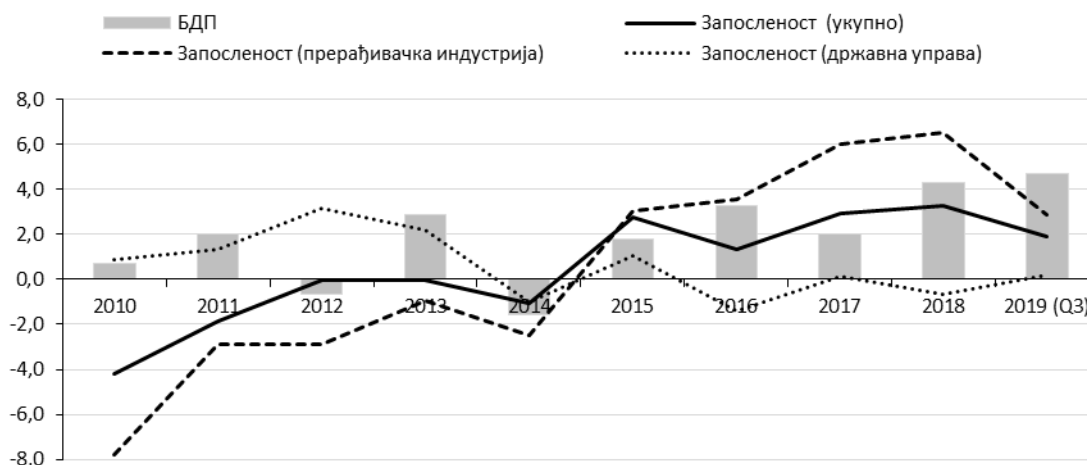
Запосленост је у Q3 2019. године од укупно 19 сектора повећана у 14 а смањена у 5 сектора (здравственој и социјалној заштити, административним и помоћним услужним делатностима, финансијским делатностима и делатност осигурања, пољопривреди, шумарству и рибарству, снабдевању електричном енергијом, гасом и паром). Највећи раст броја запослених забележен је у прерађивачкој индустрији, грађевинарству, стручним, научним, иновационим и техничким делатностима, образовању, информисању и комуникацијама, услугама смештаја и исхране), у односу на Q3 2018. године.

Табела 20. Запослени у првим лицима, лица која самостално обављају делатност, предузетници и запослени код њих по делатностима

	Број			Апсолутни раст/пад	Стопа раста	
	Q3 2018	Q2 2019	Q3 2019	Q3 2019 Q3 2018	Q3 19 Q2 19	Q3 19 Q3 18
УКУПНО	2.069.276	2.088.881	2.109.500	40.224	1,0	1,9
Пољопривреда, шумарство и рибарство	33.346	30.904	30.984	-2.362	0,3	-7,1
Индустрија	500.938	507.589	514.548	13.610	1,4	2,7
Рударство	24.251	25.880	26.076	1.825	0,8	7,5
Прерађивачка индустрија	449.349	455.799	462.585	13.236	1,5	2,9
Снабдевање ел. енергијом, гасом и паром	27.338	25.910	25.887	-1.451	-0,1	-5,3
Снабдевање водом и управљање от. водама	34.535	35.889	35.749	1.214	-0,4	3,5
Грађевинарство	98.786	103.842	108.012	9.226	4,0	9,3
Трговина на велико и мало и поп. мот. воз.	341.705	342.648	342.329	624	-0,1	0,2
Саобраћај и складиштење	118.013	118.389	119.087	1.074	0,6	0,9
Услуге смештаја и исхране	79.796	81.532	83.150	3.354	2,0	4,2
Информисање и комуникације	64.475	66.154	68.063	3.588	2,9	5,6
Финансијске делатности и дел. осигурања	43.745	43.929	43.561	-184	-0,8	-0,4
Пословање некретнинама	6.347	6.618	6.921	574	4,6	9,0
Стручне, научне, иновационе и тех. делат.	102.688	107.964	109.880	7.192	1,8	7,0
Административне и помоћ.услугне дел.	107.554	104.759	107.360	-194	2,5	-0,2
Државна управа и обавезно соц. осигурање	158.248	157.724	158.609	361	0,6	0,2
Образовање	138.245	146.154	143.608	5.363	-1,7	3,9
Здравствена и социјална заштита	161.718	156.339	157.225	-4.493	0,6	-2,8
Уметност, забава и рекреација	35.936	36.249	36.950	1.014	1,9	2,8
Остале услужне делатности	43.201	42.199	43.463	262	3,0	0,6

Извор: РЗС (Комбиновање података ЦРОСО и статистичког пословног регистра –СПР, МП – истраживање)

Графикон 8. Запосленост

Извор: РЗС

Највећи апсолутни раст броја запосленослених по секторима привреде у Q3 2019. године регистрован је у прерађивачкој индустрији у односу на исти квартал 2018. године.

Запосленост прерађивачке индустрије у трећем кварталу 2019. године повећана је за 2,9% (13.236 лица) у односу на Q3 2018. године што представља 32,9% укупног повећања запослености, и за 1,5% (6.786 лица) у односу на Q2 2019. године. Од укупно 24 области прерађивачке индустрије, повећана је у 16 и смањена у 8 области (у производњи: дуванских производа, коже и предмета од коже, преради дрвета и производа од дрвета, осима намештаја, штампање и умножавање аудио и видео записа, кокса и деривата

нафте, моторних возила и приколица, осталих саобраћајних средстава и осталим прерађивачким делатностима) у односу на Q3 2018.

Највећи раст је забележен у производњи: електричне опреме, поправка и монтажа машина и опреме, намештаја, прехранбених производа, пића, металних производа, осим машина, производа од гуме и пластике.

Табела 21. Прерађивачка индустрија

	Број			Апсолутни раст/пад	Стопа раста	
	Q3 2018	Q2 2019	Q3 2019	Q3 2019 Q3 2018	Q3 19 Q2 19	Q3 19 Q3 18
Прерађивачка индустрија	449.349	455.799	462.585	13.236	1,5	2,9
Производња прехранбених производа	87.034	89.150	90.083	3.049	1,0	3,5
Производња пића	7.384	7.359	7.641	257	3,8	3,5
Производња дуванских производа	1.383	1.235	1.234	-149	-0,1	-10,8
Производња текстила	12.693	12.092	12.838	145	6,2	1,1
Производња одевних предмета	37.083	37.004	37.247	164	0,7	0,4
Производња коже и предмета од коже	14.379	14.366	14.174	-205	-1,3	-1,4
Прерада дрвета и производи од дрвета, осим намештаја	17.521	16.863	16.954	-567	0,5	-3,2
Производња папира и производа од папира	8.138	8.420	8.483	345	0,7	4,2
Штампање и умножавање аудио и видео записа	9.794	9.617	9.657	-137	0,4	-1,4
Производња кокса и деривата нафте	3.214	1.234	1.193	-2.021	-3,3	-62,9
Производња хемикалија и хемијских производа	12.830	13.180	13.245	415	0,5	3,2
Производња основних фармацеут. производа и препарата	4.402	4.520	4.542	140	0,5	3,2
Производња производа од гуме и пластике	27.875	28.527	29.051	1.176	1,8	4,2
Производња производа од неметалних минерала	14.064	14.156	14.349	285	1,4	2,0
Производња основних метала	14.804	14.614	15.281	477	4,6	3,2
Производња металних производа, осим машина	51.318	52.915	52.863	1.545	-0,1	3,0
Производња рачунара, електронских и оптичких произв.	7.318	7.240	7.472	154	3,2	2,1
Производња електричне опреме	22.057	24.729	28.706	6.649	16,1	30,1
Производња непоменутих машина и опреме	15.850	15.859	16.083	233	1,4	1,5
Производња моторних возила и приколица	40.266	40.962	38.508	-1.758	-6,0	-4,4
Производња осталих саобраћајних средстава	2.502	2.095	2.120	-382	1,2	-15,3
Производња намештаја	17.208	19.007	19.344	2.136	1,8	12,4
Остале прерађивачке делатности	8.205	7.812	7.860	-345	0,6	-4,2
Поправка и монтажа машина и опреме	12.026	12.844	13.658	1.632	6,3	13,6

Извор: РЗС (ЗП 22), МП-истраживање

С друге стране, запосленост је смањена у јавном сектору у Q3 2019 године (који чини 27,5% укупне запослености) за 0,1% (421 лице) у односу на Q2 2019. годину и за 1,1% (6.405 лица) у односу на Q3 2018. године. Највећи пад забележен је у јавним државним предузећима (4.516 лица) и образовању и култури (1.287 лица).

Табела 22. Запослени у јавном сектору

	Број			Апсолутни раст/пад	Стопа раста	
	Q3 2018	Q2 2019	Q3 2019	Q3 2019 Q3 2018	Q3 19 Q2 19	Q3 19 Q3 18
Укупна регистрована запосленост	2.146.842	2.161.533	2.180.420	33.578	0,9	1,6
Јавни сектор - укупно	605.652	599.668	599.247	-6.405	-0,1	-1,1
Јавна државна предузећа	87.745	83.484	83.229	-4.516	-0,3	-5,1
Јавна локална предузећа	61.882	60.244	60.986	-896	1,2	-1,4
Администрација - ниво државе и аутоном. покрајине	132.378	133.351	133.592	1.214	0,2	0,9
Администрација - ниво локалне самоуправе	28.644	27.426	28.074	-570	2,4	-2,0
Здравствени и социјални рад	149.829	149.037	149.480	-349	0,3	-0,2
Образовање и култура	145.174	146.125	143.887	-1.287	-1,5	-0,9

Извор: РЗС (ЗП 22, МП – истраживање)

ЗАРАДЕ

У периоду јануар-август 2019. дошло је до раста зарада на међугодишњем нивоу (брuto за 7,4% и нето зараде за 7,6% су реално повећане). Такође, у августу 2019, повећане су реално просечна брuto (7,2%) и нето зарада (7,3%) у односу на август 2018. На месечном нивоу, у августу 2019. брuto и нето зарада су реално смањене за 1,7%.

Већи међугодишњи раст номиналне и реалне нето зараде остварен је ван јавног сектора у односу на јавни сектор који има виши ниво зарада. У периоду јануар-август 2019. нето зарада је повећана ван јавног сектора (номинално за 10,5% и реално за 8,2%), у јавном сектору (номинално за 9,6% и реално за 7,4%) док је код предузетника и запослених код њих (номинално за 7,3% и реално за 5,1%) у односу на исти период 2018.

Табела 23. Просечне нето зараде у Србији

	2018	2018		2019									
		VII	VIII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	I-VIII	
Просечна зарада –укупно у RSD	49.650	49.226	49.202	49.773	54.521	52.426	54.271	54.645	55.380	53.633	55.042	54.115	
Запослених у радном односу	49.981	49.595	49.565	50.147	54.836	52.753	54.620	54.978	55.708	54.005	55.404	54.479	
Запослених ван радног односа	32.867	32.071	32.099	32.436	35.417	33.876	35.427	35.660	36.503	34.052	35.704	34.590	
Запослених у правним лицима	52.653	52.262	52.172	52.750	57.870	55.746	57.779	58.132	58.892	57.163	58.527	57.558	
Предузетника и запослених код њих	26.801	26.254	26.796	27.367	29.304	27.583	28.130	28.885	29.478	27.752	29.498	28.928	
Јавном сектору	55.423	54.552	54.887	55.512	61.542	59.798	60.243	61.160	61.449	59.389	61.568	60.200	
Ван јавног сектора	46.786	46.577	46.401	46.958	51.160	48.942	51.455	51.588	52.546	50.961	52.037	51.318	

Извор: РЗС, МП – истраживање

Просечна нето зарада изражена у еврима повећана је са 443 (децембар 2018) на 459,4 (август 2019) евра. Зарада без пореза и доприноса (нето) у прерађивачкој индустрији у августу 2019. је износила 49.117 динара и нижа је за 9,2% од просечне нето зараде у Србији.

Табела 24. Просечне зараде у Србији

	2018	2018		2019									
		VII	VIII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	I-VIII	
Просечна зарада (брuto) у RSD	68.629	68.029	68.831	75.296	72.350	73.817	75.441	76.511	74.009	76.056	74.768	74.902	
Просечна зарада (нето) у RSD	49.650	49.202	49.773	54.521	52.426	54.271	54.645	55.380	53.633	55.042	54.115	54.257	
Просечна зарада (нето) у RSD прерађивачка индустрија	45.317	44.769	45.520	48.674	46.302	47.482	49.140	50.714	48.858	49.731	49.117	48.925	
Прерађивачка индустрија (%)	91,3	91	91,5	89,3	88,3	88,8	89,9	91,6	91,1	90,4	90,8	90,2	
Просечна зарада (нето) у EUR	419,8	416,7	420,8	460,4	443,4	452,2	463,4	470,3	454,8	467,3	459,4	460,7	

Извор: РЗС, НБС, МП – истраживање

Графикон 9. Просечна нето зарада

Извор: РЗС

Посматрано на нивоу сектора, у периоду јануар-август 2019, највеће просечне нето зараде, у односу на просек зарада у РС, остварен је у сектору: финансијске делатности и делатности осигурања, информисања и комуникација, снабдевања ел. енергијом, гасом и

паром, рударства, стручним, научним, иновационим и техничким делатностима, државној управи и обавезном социјалном осигурању. Најниже просечне нето зараде, у односу на просек зарада имали су запослени у: услугама смештаја и исхране, осталим услужним делатностима, трговини на велико и мало и поправци моторних возила, уметности, забави и рекреацији и грађевинарству.

Табела 25. Индекси нивоа просечних нето зарада у периоду 2013-2019. година (по секторима)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	I-VIII 2019
Просечна нето зарада - Укупно	100	100	100	100	100	100,0	100
Пољопривреда, шумарство и рибарство	85,1	83,6	85,3	84,9	87,9	86,4	86,4
Рударство	155,6	156,4	160,0	157,9	156,8	154,8	160,0
Прерађивачка индустрија	85,8	87,0	92,6	94,6	95,9	91,3	90,2
Снабдевање ел. енергијом, гасом и паром	168,0	170,5	168,2	165,2	163,7	162,3	164,9
Снабдевање водом и управљање от. водама	89,9	89,5	89,0	88,7	87,3	88,5	86,9
Грађевинарство	81,4	84,2	94,0	90,5	90,1	88,2	88,8
Трг. на велико и мало и поп. мот. возила	76,5	76,0	77,9	78,4	78,9	84,2	83,9
Саобраћај и складиштење	104,5	103,1	104,4	103,5	102,5	91,5	92,2
Услуге смештаја и исхране	55,5	55,9	60,3	61,0	61,6	63,7	62,7
Информисање и комуникације	153,5	176,5	186,9	191,7	195,3	167,5	178,1
Финансијске делатности и дел. осигурања	180,2	171,6	175,2	180,4	181,7	182,4	179,6
Пословање некретнинама	110,5	107,0	111,1	112,6	113,0	101,2	99,7
Стручне, научне, иновационе и тех. делат.	143,5	146,3	154,4	159,8	154,0	122,6	124,8
Административне и помоћ.услугне дел.	71,5	75,2	77,5	77,7	81,8	87,2	89,4
Државна управа и обавезно соц. осигурање	122,5	119,9	108,4	105,3	104,0	117,2	117,6
Образовање	97,3	96,6	90,5	88,5	88,6	104,6	102,8
Здравствена и социјална заштита	99,3	97,6	91,5	90,1	88,9	99,1	100,3
Уметност, забава и рекреација	94,5	91,2	85,2	80,8	81,8	83,8	83,6
Остале услужне делатности	73,1	74,9	76,3	75,7	73,5	77,9	76,1

Извор: РЗС, МП – истраживање

Табела 26. Индекси нивоа просечних нето зарада у прерађивачкој индустрији (по областима)

	2016	2017	2018	I-VIII 2019	Стопа раста I-VIII 2019/ I-VIII 2019	
					номинално	реално
Просечна нето-зарада - Укупно	100	100	100	100	109,9	107,6
Прерађивачка индустрија	94,6	95,9	91,3	90,2	108,5	106,2
Производња прехранбених производа	85,1	85,7	80,7	77,7	105,7	103,6
Производња пића	160,1	154,5	137,6	126,8	101,5	99,4
Производња дуванских производа	246,0	235,0	202,5	206,9	109,1	106,8
Производња текстила	76,4	72,1	79,3	78,9	109,8	107,6
Производња одевних предмета	57,3	60,2	65,7	64,3	107,5	105,3
Производња коже и предмета од коже	61,6	63,1	69,3	69,7	110,4	108,2
Прерада дрвета и произ. од дрвета, осим намештаја	60,8	58,4	62,4	61,3	107,6	105,4
Производња папира и производа од папира	123,2	122,9	98,5	94,7	105,2	103,1
Штампање и умножавање аудио и видео записа	84,9	84,0	79,8	78,2	108,3	106,1
Производња кокса и деривата нафте	237,7	236,3	167,9	193,1	124,8	122,2
Производња хемикалија и хемијских производа	118,5	117,7	124,5	110,2	97,3	95,3
Производња основних фармацеут. произ. и препар.	185,9	180,4	176,5	179,3	112,2	109,9
Производња производа од гуме и пластике	107,4	112,9	106,9	103,9	108,4	106,2
Производња производа од неметалних минерала	107,1	111,2	97,7	96,8	108,0	105,7
Производња основних метала	129,6	132,9	132,6	130,3	107,4	105,2
Производња металних производа, осим машина	89,9	96,1	90,6	89,7	109,0	106,8
Производња рачунара, електронских и опт. произв.	179,1	184,1	120,5	108,7	96,1	94,1
Производња електричне опреме	96,2	99,1	93,8	96,5	112,2	109,9
Производња непоменутих машина и опреме	102,5	105,7	100,1	107,6	119,4	117,0
Производња моторних возила и приколица	84,3	84,2	91,8	95,2	112,8	110,5
Производња осталих саобраћајних средстава	100,0	110,4	104,2	100,6	106,7	104,5
Производња намештаја	69,4	71,6	73,0	71,9	109,0	106,8
Остале прерађивачке делатности	93,5	91,0	82,8	75,2	100,0	97,9
Поправка и монтажа машина и опреме	81,3	85,8	99,8	95,3	108,1	105,8

Извор: РЗС, МП – истраживање

Међутим, забележени су већи распони (3,4:1) у кретању нето зарада унутар области прерађивачке индустрије. Највећа је у области производње дуванских производа, производње кокса и деривата нафте и производње основних фармацеутских производа, и препарата, док је најмања у преради дрвета и производа од дрвета, осим намештаја, производњи одевних предмета, производњи коже и предмета од коже.

Регионалне разлике у исплаћеним зарадама и даље су веома изражене. У периоду јануар-август 2019. највећу просечну нето зараду у односу на просек Републике имали су запослени на подручју Београдског региона (24,1% изнад просека Републике), а најнижу на подручју Региона Шумадије и Западне Србије (14,7% испод просека Републике).

Посматрано по областима, највећу просечну нето зараду имали су запослени у Београдској, а најнижу у Јабланичкој области. Највеће нето зараде на нивоу градова-општина су у Костолцу, Лајковцу, Београдским општинама – Врачару, Новом Београду, Старом граду, Савском венцу, Вождовцу, Звездари, Лазаревцу, а најниже у Сврљигу, Гаџином Хану, Власотинцу, Варварину, Бојнику, Ражњу, Крупњу, Ивањици.

Табела 27. Индекси нивоа просечних нето зарада у периоду 2013-2019. година
(по регионима и областима)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 (I- VIII)
Република Србија	100	100	100	100	100	100	100
Београдски регион	123,2	124,5	125,0	125,2	125,6	122,2	124,1
Регион Војводине	97,7	96,8	96,9	96,8	96,5	94,9	94,4
Севернобачки област	88,5	89,3	88,3	90,8	91,0	92,1	91,2
Средњебанатски област	91,6	89,1	87,9	88,6	90,0	94,2	92,9
Севернобанатски област	86,3	86,8	86,9	86,2	87,2	90,0	89,1
Јужнобанатски област	105,9	103,6	103,4	100,9	99,6	95,7	94,7
Западнобачки област	87,3	84,5	84,6	84,0	82,6	86,1	85,5
Јужнобачки област	107,3	106,3	106,8	107,1	106,1	100,6	101,0
Сремски област	86,2	86,9	88,2	88,7	89,0	89,8	88,4
Регион Шумадије и Западне Србије	85,2	84,2	83,4	83,1	83,6	86,5	85,3
Мачвански област	83,9	84,0	81,5	80,1	80,0	84,0	83,2
Колубарски област	86,9	88,2	88,7	87,9	87,0	92,4	91,0
Шумадијски област	91,9	89,6	87,8	87,7	88,2	93,2	92,0
Поморавски област	83,6	81,5	78,2	77,1	77,9	81,8	81,1
Златиборски област	84,5	84,6	85,2	85,6	86,4	86,6	85,3
Моравички област	86,4	85,7	85,8	85,3	86,9	84,0	86,1
Рашки област	82,3	80,0	79,0	78,6	79,0	81,7	80,7
Расински област	79,5	78,5	79,3	80,0	79,7	82,7	81,4
Регион Јужне и Источне Србије	86,0	85,9	85,7	86,7	86,4	88,9	88,1
Подунавски област	85,7	86,7	88,2	93,9	95,0	93,9	93,4
Браничевски област	97,6	98,7	98,5	98,3	95,7	94,8	93,9
Борски област	109,2	106,1	102,6	100,2	98,7	98,0	100,5
Зајечарски област	83,9	84,9	82,6	80,5	81,4	84,2	83,3
Нишавски област	85,8	86,7	85,5	86,5	86,5	89,8	89,2
Топлички област	74,3	74,3	75,6	74,2	74,4	81,4	81,7
Пиротски област	78,4	85,8	89,0	95,0	98,7	97,1	93,1
Јабланички област	75,7	74,8	75,4	74,1	74,6	78,9	78,0
Пчињски област	77,9	72,1	74,4	78,1	76,1	82,6	81,0

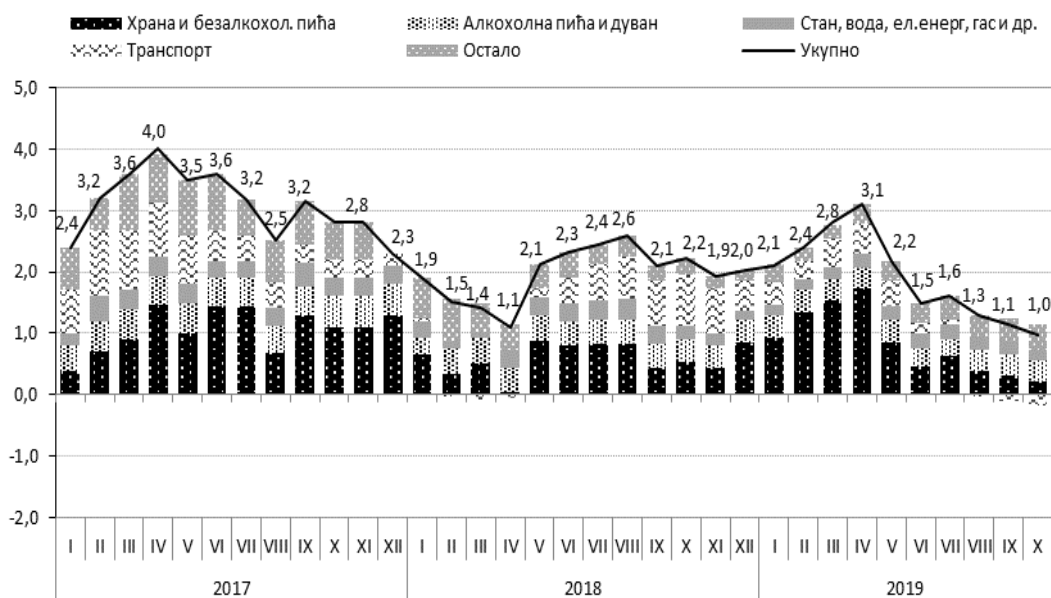
Извор: РЗС, МП – истраживање

Просечно исплаћена пензија у периоду јануар-август 2019. износила је 26.343 динара и реално је повећана за +2,0% на међугодишњем нивоу. Просечно исплаћена пензија у августу 2019. године износила је 26.342 динара, и реално је непромењена у односу на јул. Укупан број корисника пензија смањен је у односу на август 2018. за -0,3% (5.877 пензионера). Однос укупно броја запослених и укупног броја пензионера у августу 2019. износио је 1,2:1. Истовремено, просечна пензија чини 48,7% просечне нето зараде. нето зараде.

ПОТРОШАЧКЕ ЦЕНЕ

- Инфлација се од почетка 2019. налази у границама циља од $3,0 \pm 1,5\%$ и у периоду јануар-октобар износила је 1,9%, док је на међугодишњем нивоу у октобру износила 1,0%.
- На месечном нивоу потрошачке цене су у априлу (3,1%) достигле највишу вредност, м.г.инфлација је успорила од маја (2,2%) и у октобру је износила 1,0%. Такво кретање инфлације у највећој мери је опредељено смањењем доприноса цена свежег поврћа. У октобру 2019. године, у односу на претходни месец цене су у просеку више за 0,1%. Раст цена забележен је у групама производа и услуга класификованих према намени потрошње: одећа и обућа, транспорт, здравство и рекреација и култура и ресторани и хотели, док је пад забележен у групи образовање.
- У основи ниске инфлације и даље су ниски трошковни притисци, као и притисци на страни тражње, на шта указује и годишња базна инфлација, која је наставила да се креће око доње границе циља и у септембру је износила 1,3%, повећана је у односу на август због раста цена прерађене хране, услуга и индустријских производа без хране и енергије. Месечна базна инфлација у септембру је смењена и износи -0,6% у односу на претходни месец због пада цена непрерађене хране, хране и безалкохолних пића.
- У Q3 2019, потрошачке цене су смањене у односи на претходни квартал (Q2 2019 - 2,2%) и износе 1,3%, који је под утицајем већег појефтињења свежег поврћа од очекиваног, обуће, одевних предмета, текстила за домаћинство и транспорта. У супротном смеру деловале су више цене хлеба и житарица, прехранбених производа, дувана, чврстих горива, услугама (здравство, редакција и култура).
- Међугодишња инфлација ће наставити да се креће у границама циља до краја периода пројекције – највероватније у доњем делу циљаног распона.

Графикон 10. Допринос главних категорија цена

Извор: РЗС, МП – истраживање

Табела 28. Хармонизовани индекс потрошачких цена

	2019-01	2019-02	2019-03	2019-04	2019-05	2019-06	2019-07	2019-08	2019-09	2019-10
Европска Унија	1,5	1,6	1,6	1,9	1,6	1,6	1,4	1,4	1,2	-
ЕУ (28 земаља)	1,5	1,6	1,6	1,9	1,6	1,6	1,4	1,4	1,2	-
Евро зона	1,4	1,5	1,4	1,7	1,2	1,3	1,0	1,0	0,8	0,7
Евро зона (19 земаља)	1,4	1,5	1,4	1,7	1,2	1,3	1,0	1,0	0,8	-
Евро зона (18 земаља)	1,4	1,5	1,4	1,7	1,2	1,3	1,0	1,0	0,8	-
Белгија	1,8	2,0	2,2	2,0	1,7	1,3	1,2	0,9	0,6	0,2
Бугарска	2,3	2,4	2,8	3,1	2,9	2,3	2,6	2,5	1,6	-
Чешка	2,0	2,4	2,6	2,4	2,6	2,4	2,6	2,6	2,6	-
Данска	1,2	1,1	1,2	0,9	0,7	0,5	0,4	0,5	0,4	-
Немачка	1,7	1,7	1,4	2,1	1,3	1,5	1,1	1,0	0,9	0,9
Естонија	2,8	1,9	2,2	3,2	3,1	2,6	2,0	2,1	2,2	-
Ирска	0,8	0,7	1,1	1,7	1,0	1,1	0,5	0,6	0,6	-
Грчка	0,5	0,8	1,0	1,1	0,6	0,2	0,4	0,1	0,2	-0,2
Шпанија	1,0	1,1	1,3	1,6	0,9	0,6	0,6	0,4	0,2	0,2
Француска	1,4	1,6	1,3	1,5	1,1	1,4	1,3	1,3	1,1	0,9
Хрватска	0,6	0,8	1,1	0,8	1,0	0,5	0,9	0,6	0,6	-
Италија	0,9	1,1	1,1	1,1	0,9	0,8	0,3	0,5	0,2	0,2
Кипар	2,1	0,8	1,1	1,2	0,2	0,3	0,1	0,6	-0,5	-0,6
Летонија	2,9	2,8	2,7	3,3	3,5	3,1	3,0	3,1	2,3	2,2
Литванија	1,6	2,0	2,6	2,7	2,5	2,4	2,5	2,5	2,0	1,5
Луксембург	1,6	2,1	2,4	2,2	2,2	1,5	1,6	1,4	1,1	0,8
Мађарска	2,8	3,2	3,8	3,9	4,0	3,4	3,3	3,2	2,9	-
Малта	1,0	1,3	1,3	1,7	1,7	1,8	1,8	1,9	1,6	1,3
Холандија	2,0	2,6	2,9	3,0	2,3	2,7	2,6	3,1	2,7	2,8
Аустрија	1,7	1,4	1,7	1,7	1,7	1,6	1,4	1,5	1,2	-
Пољска	0,6	1,3	1,7	2,1	2,2	2,3	2,5	2,6	2,4	2,1
Португалија	0,6	0,9	0,8	0,9	0,3	0,7	-0,7	-0,1	-0,3	-0,1
Румунија	3,2	4,0	4,2	4,4	4,4	3,9	4,1	4,1	3,5	-
Словенија	1,2	1,3	1,6	1,8	1,6	1,9	2,0	2,4	1,7	1,5
Словачка	2,2	2,3	2,7	2,4	2,7	2,7	3,0	3,0	3,0	2,8
Финска	1,2	1,3	1,1	1,5	1,3	1,1	1,0	1,2	1,0	0,9
Шведска	2,0	1,9	1,8	2,1	2,1	1,6	1,5	1,3	1,3	-
Велика Британија	1,8	1,9	1,9	2,1	2,0	2,0	2,1	1,7	-	-
Исланд	1,8	1,0	1,3	3,2	2,9	2,2	1,6	1,7	2,8	-
Норвешка	3,6	3,4	3,2	3,1	2,9	2,1	1,8	1,5	1,5	-
Швајцарска	0,7	0,7	0,7	1,1	0,5	0,7	0,4	0,5	0,1	-
Македонија	1,8	1,8	2,2	2,8	1,6	-0,2	0,3	0,4	-0,3	-
Србија	2,0	2,3	2,6	2,9	2,0	1,4	1,8	1,4	1,4	1,1
Турска	20,4	19,7	19,7	19,5	18,7	15,7	16,7	15,0	9,3	-
САД	1,0	1,0	1,4	1,6	1,3	1,1	1,3	1,2	1,2	-

Извор: Еуростат (промена цена у текућем месецу у односу на исти месец претходне године, у %), РЗС

ЦЕНЕ ПРОИЗВОЂАЧА ИНДУСТРИЈСКИХ ПРОИЗВОДА

- У периоду I-IX 2019. године цена произвођача индустријских производа за домаће тржиште бележе раст од 0,9% (прерађивачка индустрија 0,9%).
- Међугодишњи пад цена произвођача индустријских производа у Q3 2019. године износи 0,2%, а прерађивачке индустрије бележе раст 0,7%.
- Цене произвођача индустријских производа у Q3 2019. годину, бележе раст код 13 области, а пад 10 области.

Табела 29. Индекси цена произвођача индустријских производа, по делатности КД 2010

	2017	2018	2019			
			Q1	Q2	Q3	Q1+Q2+Q3
Индустрија - укупно	103,4	102,2	101,3	101,4	99,8	100,9
Прерађивачка индустрија	103,8	102,4	101,4	100,6	100,7	100,9
Производња прехрамбених производа	101,1	99,2	102,2	101,5	99,7	102,0
Производња пића	100,4	100,2	101,4	102,0	103,2	101,2
Производња дуванских производа	115,5	110,4	113,7	101,0	101,1	111,5
Производња текстила	97,0	97,3	99,8	110,3	110,8	100,4
Производња одевних предмета	97,9	102,0	98,1	100,6	100,9	98,3
Производња коже и предмета од коже	95,7	93,5	97,3	99,5	97,4	98,7
Прер. др.и произ. плуте, сламе и прућа, осим намештаја	103,9	99,5	101,0	98,8	99,3	101,2
Производња папира и производа од папира	102,2	104,0	102,3	101,7	100,9	100,7
Штампање и умножавање аудио и видео записа	77,7	95,3	101,9	99,7	100,1	103,7
Производња кокса и деривата нафте	122,2	119,1	106,8	104,1	105,0	99,5
Произ. хемикалија и хемијских производа	100,9	98,4	98,6	104,0	89,3	99,0
Произ. основних фармацеутских произ. и преп.	99,7	101,7	100,6	100,9	97,8	100,6
Производња производа од гуме и пластике	101,7	103,9	104,2	100,9	100,3	102,2
Произ. производа од осталих неметалних минерала	102,0	101,8	102,9	102,5	100,0	102,5
Производња основних метала	115,0	101,1	97,1	102,7	101,7	96,4
Произ. металних производа, осим машина и уређаја	101,8	102,8	102,6	95,2	96,9	101,4
Произ. рачунара, елек. и оптичких производа	111,3	110,3	101,9	101,6	99,9	98,5
Производња електричне опреме	99,9	96,9	96,7	97,0	96,7	98,6
Произ. непоменутих машина и опреме	99,3	99,9	100,8	99,6	99,4	101,4
Произ. моторних возила, приколица и полупр.	100,8	99,5	99,5	101,5	101,8	99,4
Производња осталих саобраћајних средстава	103,3	95,8	102,3	99,8	98,8	105,7
Производња намештаја	102,3	100,6	100,2	106,5	108,3	100,5
Остале прерађивачке делатности	105,3	101,7	105,3	100,4	100,7	104,1

Извор: РЗС; МП-истраживање

- **Посматрано по областима**, анализа произвођачких цена **у Q3 2019.** у односу на исти период претходне године показује да је *највећи раст* цена забележен у: Производњи текстила (10,8%), Производњи намештаја (8,3%) и Производњи кокса и деривата нафте (5,0%).
- Цене произвођача индустријских производа за домаће тржиште **у септембру 2019.** су забележиле раст од 0,7% у односу на просек 2018, а 0,9% у односу на септембар претходне године.

РЕЗУЛТАТИ АНКЕТЕ О РАДНОЈ СНАЗИ

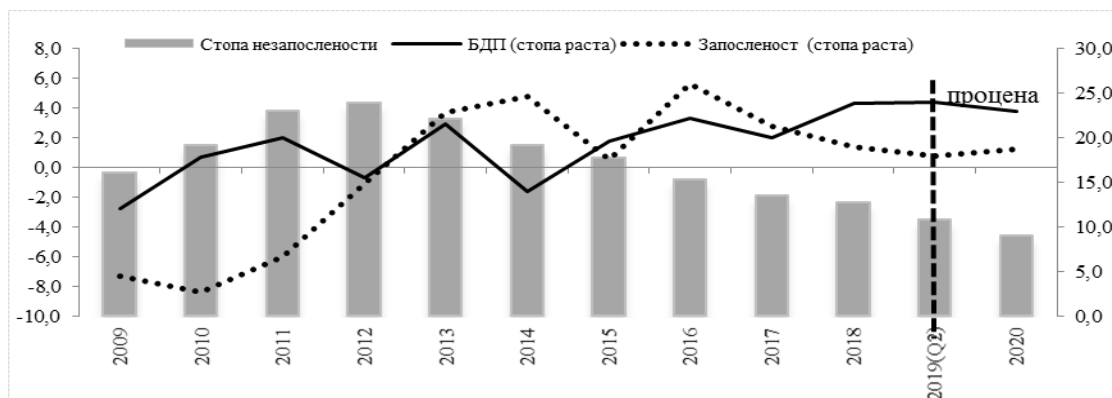
- Резултати Анкете о радној снази у Q2 2019. указују да је настављена вишегодишња тенденција смањења становништва старијег од 15 година. Тржиште рада бележи истовремено и негативна и позитивна кретања у основном контингенту радне снаге у односу на претходни квартал (Q1 2019) и исти претходне године (Q2 2018). У Q2 2019. повећан је број активних и запослених, а смањен број незапослених и неактивних у односу на Q1 2019, док је повећан број запослених и неактивних, а смањен број незапослених и активних у односу на Q2 2018.
- Укупан број запослених у Q2 2019. повећан је за 3,8% (106 хиљада лица), стопа запослености за 1,8 п.п. у односу на Q1 2019, и за +0,7% (19,7 хиљаде лица) и стопа запослености за 0,6 п.п. у односу на Q2 2018.
- Број незапослених у Q2 2019. смањен за 13,7% (53,1 хиљада лица), и стопа незапослености за 1,8 п.п. у односу на Q1 2019, и за 14,7% (57,6 хиљада лица), и стопа незапослености за 1,6 п.п. у односу на Q2 2018.

Табела 30. Показатељи о радној снази

	2017	2018	2018				2019	
			Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
Становништво старо 15 + (у 000)	5.984,7	5.955,1	5.967,1	5.959,2	5.951,2	5.942,8	5.934,9	5.927,6
1.Активно	3.229,8	3.245,1	3.157,0	3.288,3	3.301,1	3.233,9	3.197,7	3.250,5
Запослени	2.794,7	2.832,9	2.688,3	2.896,8	2.929,3	2.817,4	2.810,5	2.916,5
Незапослени	435,2	412,2	468,7	391,6	371,8	416,6	387,1	334,0
2.Неактивно	2.754,9	2.710,0	2.810,2	2.670,9	2.650,2	2.708,9	2.737,3	2.677,1
Стопе								
Активности (укупно)	54,0	54,5	52,9	55,2	55,5	54,4	53,9	54,8
Активности (15-64)	66,7	67,8	65,8	68,5	69,0	68,1	67,2	68,2
Запослености (укупно)	46,7	47,6	45,1	48,6	49,2	47,4	47,4	49,2
Запослености (15-64)	57,3	58,8	55,6	60,0	60,8	58,9	58,7	60,9
Запослени млади (15-24)	20,9	21,1	18,5	21,5	23,6	20,7	19,0	22,0
Незапослености (укупно)	13,5	12,7	14,8	11,9	11,3	12,9	12,1	10,3
Незапослености (15-64)	14,1	13,3	15,5	12,5	11,8	13,4	12,7	10,8
Незапослени млади (15-24)	31,9	29,7	34,6	27,5	25,3	32,0	30,7	24,4
Дугорочна незапосленост	8,2	7,5	8,8	7,4	6,8	7,3	7,1	6,1
Неактивности (укупно)	46,0	45,5	47,1	44,8	44,5	45,6	46,1	45,2
Неактивности (15-64)	33,3	32,2	34,2	31,5	31,0	31,9	32,8	31,8

Извор: РЗС (APC)

Графикон 11. Кретање БДП, запослености и стопе незапослености

Извор: РЗС (APC), European Economic Forecast, 2019.

- Запосленост је у Q2 2019. повећана у сва четири региона у односу на Q1 2019. Највећи раст забележен је у Шумадији и Западној Србији (5,9%) и Јужној и Источној Србији (4,6%). Стопа запослености радног узраста (15-64) повећана је у сва четири региона, највећи раст је у Шумадији и Западној Србији а најнижи у Војводини. Стопа запослености младих, повећана у сва четири региона и креће се од 18,4% до 26,4%.

Табела 31. Запослени по регионима

	Србија	Београд	Војводина	Шумадија и Западна Србија	Јужна и Источна Србија
Број запослених (хиљ.)					
2019 (Q2)	2.917	754	756	821	585
2019 (Q1)	2.811	723	753	776	560
2019 Q2/2019 Q1	3,8	4,4	0,4	5,9	4,6
Стопа запослености (15-64)					
2019 (Q2)	60,9	66,1	59,8	60,4	56,7
2019 (Q1)	58,7	63,2	59,2	57	54,8
2019 Q2/2019 Q1	2,2	2,9	0,6	3,4	1,9
Стопа запослености младих (15-24)					
2019 (Q2)	22,0	21,8	26,4	18,4	21,3
2019 (Q1)	19	15,1	23,8	18,3	17,8
2019 Q2/2019 Q1	3,0	6,7	2,6	0,1	3,5

Извор: РЗС, АРС

- Неформална запосленост је повећана за 17,1% (са 482 хиљаде лица у Q1 2019 на 564 хиљада лица у Q2), и стопа неформалне запослености за 2,2 п.п. (са 17,1% у Q1 2019 на 19,3% у Q2).
- Регионално незапосленост у Q2 2019. смањена је у сва четири региона у односу на Q1 2019. Највећи пад незапослених је у Шумадији и Западној Србији (-16,7%), а најмањи у Војводини (-4,5%). Такође, стопа незапослености радног узраста (15-64) смањена је у сва четири региона, навиша је у Јужној и Источној Србији (13,8%) а најнижа у Београду (7,9%). Незапосленост младих (15-24) је веома изражена и знатно је изнад опште стопе незапослености.
- Стопа незапослености младих смањена је са 30,7% у Q1 2019. на 24,4% у Q2 2019. (за 6,3 п.п). Најнижа стопа незапослености младих у Q2 2019 је у Београду (18,9%), а највиша у Шумадији и Западној Србији (29,6%).

Табела 32. Незапослени по регионима

	Србија	Београд	Војводина	Шумадија и Западна Србија	Јужна и Источна Србија
Број незапослених					
2019 (Q2)	334,0	63,3	82,2	103,0	85,5
2019 (Q1)	387,1	79,9	86,1	123,7	97,5
2019 Q2/2019 Q1	-13,7	-20,8	-4,5	-16,7	-12,3
Стопа незапослености (15-64)					
2019 (Q2)	10,8	7,9	10,0	12,1	13,8
2019 (Q1)	12,7	10,1	10,5	14,8	15,9
2019 Q2/2019 Q1	-1,9	-2,2	-0,5	-2,7	-2,1
Стопа незапослености младих (15-24)					
2019 (Q2)	24,4	18,9	21,7	29,6	27,2
2019 (Q1)	30,7	32,8	23,9	33,1	35,3
2019 Q2/2019 Q1	6,3	13,9	2,2	3,5	8,1

Извор: РЗС, АРС

- Учешће дугорочне незапослености (Q2 2019) је смањена у односу на претходни квартал за 1 п.п.(Q1 2019) и износи 6,1% активног становништва.

ИНДУСТРИЈА – МЕЋУНАРОДНО ПОРЕЂЕЊЕ

У земљама транзиције главни фактор који утиче на раст БДП је динамичан раст индустријског сектора. Раст индустријског сектора у земљама централне и источне Европе показује висок степен међународне конкурентности.

Привреде земаља у транзицији (посебно балканских земаља), веома споро сустижу ниво животног стандарда развијених западних земаља. Југоисточна Европа је најнеразвијеније подручје у Европи. Индустријска производња држава ЈИЕ, заостаје не само за развијеним европским земљама, него и значајно за групом земаља централне Европе које су примљене у ЕУ 2004. године, као и Румуније и Бугарске.

Привредна кретања у већини земаља ЈИЕ била су под снажним утицајем догађаја у еврозони, па се њихов привредни раст додатно успорио током 2012. године, највише земљама бивше Југославије.

Висок ниво индустријске производње у 2018. години у односу на 2010. годину остварен је у: Румунији и Мађарској, док је Србија остварила боље резултате у односу на Хрватску и Црну Гору, такође и ниво прерађивачке индустрије у Србији већи је само у односу на Хрватску, Црну Гору и Босни и Херцеговини.

Табела 33. Ниво индустријске производње Србије, суседних земаља и земаља бивше ех-ЈУ

2010=100	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Бугарска	100,0	105,8	105,5	105,3	107,2	110,3	113,2	117,2	118,5
Хрватска	100,0	98,8	93,3	91,6	92,7	95,2	100,2	101,6	100,6
Мађарска	100,0	105,6	103,7	104,8	112,9	121,2	122,4	128,3	132,8
Румунија	100,0	107,5	110,1	118,7	125,9	129,4	131,6	142,4	147,4
Словенија	100,0	101,3	100,2	99,2	101,4	107,1	114,7	123,2	129,2
Црна Гора	100,0	89,8	83,5	92,3	81,8	88,3	84,4	81,8	100,1
Сев.Македонија	100,0	106,9	104,0	107,3	112,5	118,0	122,0	122,2	128,8
Р. СРБИЈА	100,0	102,5	100,2	105,6	98,8	107,1	112,1	115,9	117,4
БиХ	100,0	102,4	98,4	103,4	103,6	106,8	111,6	115,0	116,8

Извор: Eurostat, Обрада:МП-истраживање

За Србију се ради упоредивости користе подаци Eurostat-а, а који се минимално разликују од РЗС;

Индустрија обухвата (КД-10), секторе: Рударства, Прерађивачке индустрије и Снабдевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизацијом

Табела 34. Ниво прерађивачке индустрије Србије, суседних земаља и земаља бивше ех-ЈУ

2010=100	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Бугарска	100,0	105,2	105,2	105,7	109,7	114,4	119,1	125,6	128,6
Хрватска	100,0	99,9	94,6	90,8	93,6	97,1	102,5	104,6	103,6
Мађарска	100,0	106,0	104,3	105,8	115,0	124,1	125,9	132,1	136,7
Румунија	100,0	108,0	110,4	120,5	129,5	134,1	137,6	149,9	156,4
Словенија	100,0	101,1	98,7	97,2	101,4	107,5	116,3	125,7	132,3
Црна Гора	100,0	106,9	96,1	91,3	85,2	102,2	94,2	91,4	102,4
Сев.Македонија	100,0	109,6	107,2	110,2	120,1	127,3	134,1	133,8	142,5
Р. СРБИЈА	100,0	99,8	98,9	103,5	102,1	107,7	113,3	120,3	122,6
БиХ	100,0	101,6	98,5	104,2	108,3	113,5	117,0	123,2	121,8

Извор: Eurostat, Обрада:МП-истраживање

За Србију се ради упоредивости користе подаци Eurostat-а, а који се минимално разликују од РЗС

ИЗВЕШТАЈ О ГЛОБАЛНОЈ КОНКУРЕНТНОСТИ – WEF 2019

На светској ранг листи конкурентности (**Извештај о глобалној конкурентности Светског економског форума - WEF 2019.**) **Србија је рангирана на 72. позицију у свету (од 141 држава).** Остварена вредност Индекса глобалне конкурентности (GCI) од 60,9 (теоријска вредност индекса се креће и интервалу од 0 која је најлошија вредност до максималне оцене - 100).

Индекс глобалне конкурентности 4.0 ставља нагласак на 4. индустријску револуцију и иновације које промовишу нове пословне моделе те убрзавају раст. Индустријска револуција обухваћа и одражава промене које су настале под утицајем напредних рачуналних и комуникацијских технологија и створиле скок у развоју новог индустријског модела. Да би остварила напредак привреди је неопходно да буде отворена према новим идејама, ефикаснијем прихватању промена, стварати систем у којим ће иновације бити присутне на свим нивоима развоја и улагање у радну снагу као основу свога успеха.

Конкурентност привреда је најважнија детермината дугорочног привредног раста. Реформски заостатак у појединим областима утиче на конкурентску позицију Републике Србије. Према укупној конкурентности, Србија је у 2019. у односу на земље у окружењу боље пласирана од Албаније (81. место) и скоро свих бивших југословенских република, Црне Горе (73.), Северне Македоније (82.) и Босне и Херцеговине (92.). Остале земље региона су и даље испред Србије: Румунија (51.), Бугарска (49.) и Хрватска (63.), док је Словенија знатно боље пласирана (35.).

Табела 35. Ранг земаља према Индексу глобалне конкурентности (2017-2019.)

	Албанија	БиХ	Бугарска	Хрватска	Мађарска	Северна Македонија	Црна Гора	Румунија	Словенија	Србија
2017 (137 земаља)	80	90	51	66	48	**	73	52	35	70
2018 (140 земаља)	76	91	51	68	48	84	71	52	35	65
2019 (141 земља)	81	92	49	63	47	82	73	51	35	72

Извор: Извештај о глобалној конкурентности 2019

**Услед немогућности да се прикупе подаци за БЈР Македонију у 2017. години вредности ранг није обрачунат за ову годину.

Србија је у односу на 2018. годину забележила побољшање код осам стубова конкурентности, код три стуба је остварен лошији резултат, док је вредност индекса код једног стуба остала непромењена. Стубови који су имали позитиван допринос вредности ИГК у односу на прошлу годину су: Институције, Инфраструктура, Вештине, Тржиште рада, Финансијски систем, Величина тржишта, Динамика пословања и Способност за иновирањем.

Позиција Србије показује да постоји велики простор за даљи напредак У поређењу са земљама Европе и Евроазије. Заостајање за просеком земаља Европе (пример Словенија) је око 10 поена односно, потребно је повећати конкурентност за 17% тренутне вредности како би се надокнадио тренутно заостајање.

Главне поруке Извешћа о глобалној конкурентности 2019. су: повећање конкурентности је од велике важности како би се побољшао животни стандард, као и проналажење равнотеже између технолошке интеграције и улагања у људски капитал што је пресудно за повећање продуктивности.

Табела 36. Вредност ИГК по стубовима конкурентности (2017-2019.)

		2017	Промена	2018	Промена	2019
Подржавајуће окружење	1. Институције	53,0	-	51,6	+	52,5
	2. Инфраструктура	71,9	+	73,0	+	73,8
	3. Усвајање ИКТ-а	55,3	+	56,9	-	52,6
	4. Макроекономска стабилност	70,0	+	75,0	=	75,0
Људски капитал	5. Здравство	80,9	+	81,5	-	79,0
	6. Вештине	65,7	+	67,5	+	68,2
Тржиште	7. Тржиште добара	54,7	+	56,5	-	54,6
	8. Тржиште рада	60,5	+	61,5	+	62,1
	9. Финансијски систем	51,9	+	55,9	+	57,4
	10. Величина тржишта	50,2	+	50,7	+	51,8
Екосистем иновација	11. Динамика пословања	59,3	+	60,9	+	63,1
	12. Способност за иновирањем	37,1	+	39,7	+	40,2

Извор: Извештај о глобалној конкурентности 2019

Табела 37: Недостаци конкурентности 2019.

Индикатори	Ранг
Снага ревизорских и рачуноводствених стандарда	102
Стање развоја кластера	104
Претплатите се за мобилне телефоне 100 поп.	104
Обим обуке особља	104
Заштита интелектуалне својине	104
Ефикасност правног система у решавању спорова	104
Нереализовани кредити % од бруто укупних кредита	105
Права власништва	106
Став према предузетничком ризику	107
Сарадња у односима запослених и послодаваца	107
Обим тржишне доминације	110
Ефикасност услуга у луци	111
Ослањање на професионално управљање	114
Софистицираност купца	124

Извор: Извештај о глобалној конкурентности 2019.

Табела 38: Конкурентске предности 2019.

Индикатори	Ранг
Кредитни јаз %	1
Регулаторни оквир за инсолвентност	14
Коефицијент регулаторног капитала банака,% од укупне ризичне активе	22
Време је за почетак радних дана	27
Увоз робе и услуга% БДП-а	34
Истраживање и развој – расходи % БДП-а	38
Међународни проналазачи на мил. становника	43
Трошак оснивања предузећа% БПД по глави становника	45
Разноликост радне снаге	48

Извор: Извештај о глобалној конкурентности 2019.

УСЛОВИ ПОСЛОВАЊА – *Doing Business Report 2020*

На "*Doing Business*" листи Светске банке за 2020. годину Србија је напредовала за четири места и сада се налази на 44. месту од 190 земаља света (прошле године 48.).

Од десет области, Србија је највећи напредак направила у области *Издавање грађевинских дозвола* (9. место). Спровела је реформу која је олакшала добијање грађевинских дозвола: смањен је број процедура за добијање одобрења за градњу на 11, број дана за добијање дозволе смањен на 106 дана (за 4 дана мање) увођењем електронског система за пријаву, као и мањи трошак те процедуре. Србија је такође побољшала поузданост система катастра применом географског информационог система и олакшала спровођење уговора.

Од десет области које одређују услове пословања у привреди у Извештају "*Doing Business*" 2020. а које се бодују на "*Doing Business*" листи Србија је пласирана овако:

1. **Издавање грађевинских дозвола** - 9. на свету (прошле године 11.). Србија је олакшала бављење грађевинским дозволама применом новог интернет портала и смањењем административних такси
2. **Прекогранична трговина** - 23. место, као и на прошлогодишњој листи;
3. **Заштита мањинских акционара** - 37. позиција, и ту је напредак за 46 места (били 83). Србија је појачала заштиту мањинских инвеститора захтевајући екстерну ревизију и моментално обелодањивање трансакција повезаних лица, повећавајући права акционара у главним одлукама, разјаснивши власничке и контролне структуре и захтевајући већу корпоративну транспарентност.
4. **Решавање стечаја** - 41. место, напредак за 8 места (били 49). Србија је олакшала решавање несолвентности тако што је тражила од кредитора да одобре именовање представника инсолвентности и обезбеде им право на информације о финансијском стању дужника.
5. **Упис права својине** - 58. место, пад за 3 позиције (били 55);
6. **Извршење уговора** - 65. место, као и прошле године. Србија је олакшала извршење уговора успостављањем финансијских подстицаја за стране да покушају посредовање.
7. **Добијање кредита** - 67. место, пад за 7 места (били 60)
8. **Отпочињање послова** - 73. место и ту је највећи пад, за 33 места (били 40). Србија је започињала посао компликованијим тако што је захтевала да предузетници добију електронски сертификат и одвојено региструју крајње корисне власнике након оснивања.
9. **Плаћање пореза** - 85. место, пад за 6 места (били 79). Србија је олакшала плаћање пореза увођењем интерних рокова за повраћај пореза на додату вредност.
10. **Прикључка на електричну енергију** - 94. место, напредак за 10 места (били 104). Србија је побољшала поузданост напајања електричном енергијом реновирањем трафостаница, инсталирањем система даљинског управљања и побољшањем одржавања мреже.

Графикон 12. Услови пословања у Србији

Извор: World Bank-Doing Business 2020

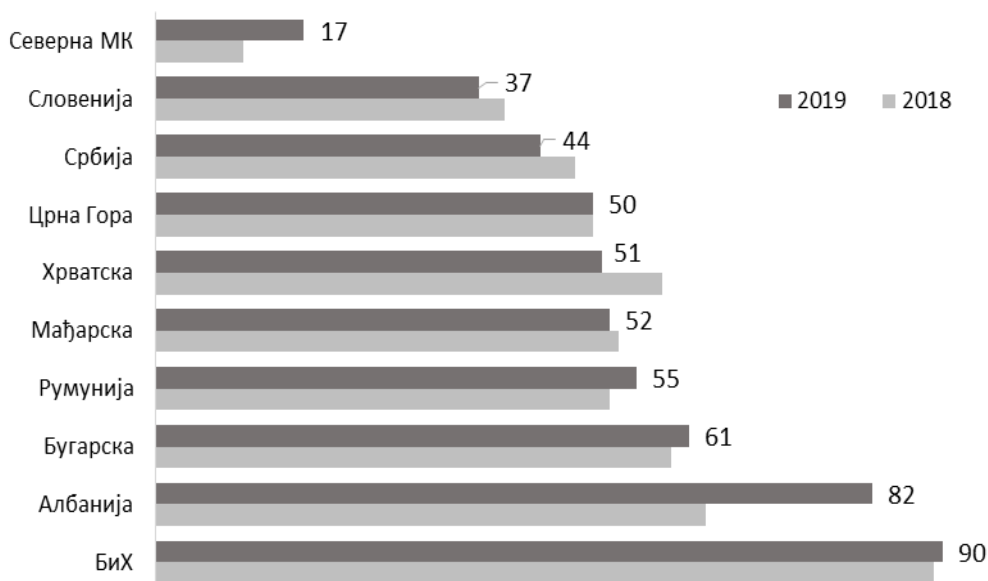
Табела 39. Услови пословања у Србији

	РАНГ (1-190)					Лакоћа пословања СКОР (Ease of doing business score-EDBS), вредност 0-100				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
УСЛОВИ ПОСЛОВАЊА	59	47	43	48	44	68,4	72,3	73,1	73,5	75,7
1. Оснивање привредних субјеката	65	47	32	40	73	88,9	91,7	92,6	92,6	89,3
2. Добијање грађевинских дозвола	139	36	10	11	9	61,5	76,3	83,1	84,4	85,3
3. Добијање прикључка за ел. енергију	63	92	96	104	94	76,0	69,9	70,0	70,0	73,2
4. Укњижавање имовине	73	56	57	55	58	67,0	71,3	72,6	72,6	71,8
5. Добијање кредита	59	44	55	60	67	60,0	65,0	65,0	65,0	65,0
6. Заштита мањинских акционара	81	70	76	83	37	55,0	56,7	56,7	56,7	70,0
7. Плаћање пореза	143	78	82	79	85	61,9	74,4	74,7	74,8	75,3
8. Прекогранична трговина	23	23	23	23	23	95,1	96,6	96,6	96,6	96,6
9. Извршавање уговора	73	61	60	65	65	60,3	61,4	61,4	61,4	63,1
10. Решавање несолвентности (стечаја)	50	47	48	49	41	58,5	59,7	60,5	60,8	67,0

Извор: World Bank - Doing Business (2016, 2017, 2018, 2019.)

Србија се већ трећу годину заредом налази у Топ 50 земља на свету по условима пословања и сада се за инвеститоре бори за најмоћним економијама Европе и света. Србија је, уз Хрватску, једина земља у региону која је ове године остварила напредак на **"Doing Business"** листи. У односу на земље у окружењу, које су најдиректнији конкуренти Србије за привлачење страних инвестиција, према збирном индексу који мери услове пословања, Србија је у 2019. са 44. местом превазишла Црну Гору (50. место), Румунију (55.), Мађарску (52.), Хрватску (51.), Бугарску (61.), Албанију (82.) и БиХ (90.). Од држава региона боље услове пословања од Србије имају: Македонија (17. место) и Словенија (37.).

Графикон 13. Ранг Србије према земаља у окружењу - условима пословања

Извор: World Bank - Doing Business 2020.

ГЛОБАЛНИ ИНДЕКС ИНОВАТИВНОСТИ (GII)

Забележена је тенденција повећања инвестиција у иновације у развијеним и неразвијеним земљама, које најављују нову технолошку револуцију (индустрија 4.0, роботизација, 5G мрежа, „Интернет ствари“, генетски инжењеринг, биотехнологија, нано технологија).

У најновијем извештају Глобални индекс иновативности 2019. године Србија је пала за два места и налази се на 57 месту од укупно 129 земаља, док је прошле године била на 55 од 126. док је укупан скор наше земље повећан са 35,5 на 35,7.

Универзитет Cornell, INSTEAD и Светска организација за интелектуалну својину (WIPO) у партнерству са другим организацијама и институцијама у годишњем извештају (**The Global Innovation Index**) од 2007. годишње прати и рангира тренутно 129 држава према њиховим иновационим перформансама и успешности у иновацијама.

У овогодишњем Глобалном индексу иновативности 2019. године - Стварање здравог живота – будућност медицинске иновације, је перспективна тематска област која је предложена инвеститорима. Анализирана је перспектива медицинских иновација, која су била најчешће поље патентирања у 19 кластера. Медицинске иновације у области: генетика (истраживање матичних ћелија, терапија на бази генетике и матичних ћелија, генетско инжењерство, нано технологија, нова генерација вакцина и имуно терапија (ХИВ и универзална вакцина против грипа, вакцина против канцера, нови методи давања вакцина), управљање болом (ефикаснији лекови против бола који не изазивају зависност), третман менталног здравља (пресимптоматске дијагнозе и лечење Алцхајмерове болести и других когнитивних слабости), истраживање мозга, неурологија и неурохирургија, лечење мигрене.

Глобални индекс иновативности (GII) укључује 84 индикатора. Израчунава се применом просека резултата два подиндекса, *Подиндекс иновацијске способности (Innovation Output Sub-Index)*, који указује на иновативни потенцијал привреде и *Подиндекс иновацијског резултата (Innovation Input Sub-Index)*, који мери иновативност произведеног оутпута. ГИИ може имати вредност од 0 до 100, при чему већа вредност индекса указује на већу иновативност привреде. *Подиндекс иновацијске способности* састоји се од пет стубова: Институције; Људски капитал и истраживање; Инфраструктура; Софистицираност тржишта и Пословна софистицираност. *Подиндекс иновацијског резултата* састоји се од два стуба: Знање и технолошка способност и Креативна способност. Сваки од ових стубова описује атрибут иновације и састоји се од 9 до 15 индикатора, а њихова оцена се израчунава методом пондерисаних просека.

Швајцарска је најиновативнија земља на свету, а следе је Шведска, Сједињене Америчке Државе, Холандија и Велика Британија, наводи се у издању Глобалног индекса иновативности (GII) из 2019. године. Швајцарска (1) је на врху листе већ девету годину заредом, светски је лидер у области интелектуалне својине и заштите животне средине. По први пут Израел је ушао у топ 10 као светски лидер у креирању апликација, пословној софистицираности и резултатима знања и технологије.

Иако иновације постају све глобалније, на основу последњег годишњег извештаја ГИИ 2019. могу се сагледати значајне разлике у иновативној способности и активности високоразвијених земаља и земаља у развоју. Од 129 држава обухваћених извештајем, богате земље су и у 2019. години по иновативним перформансама на првих 34 места, док земље са средњим приходима још увек доста заостају за најразвијенијим привредама (Србија је на 11 месту од 34 земље), уместо да те разлике постају све мање.

Табела 40. Глобални индекс иновативности (GII) земаља из окружења, 2013-2019.

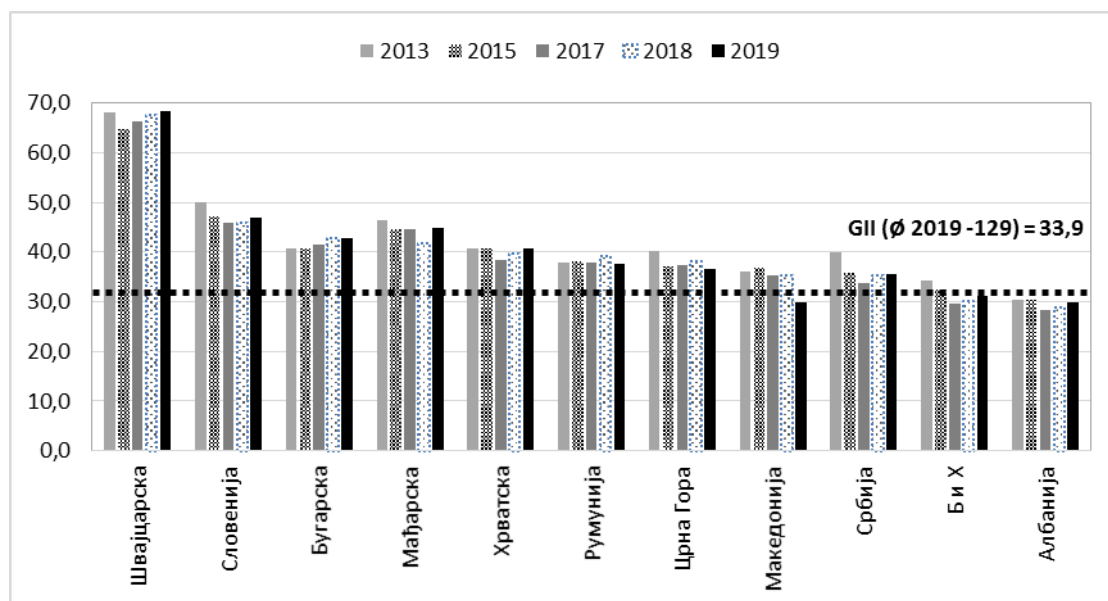
Држава	2013 (142)		2014 (143)		2015 (141)		2016 (128)		2017 (127)		2018 (126)		2019 (129)	
	Скор	Ранг	Скор	Ранг	Скор	Ранг	Скор	Ранг	Скор	Ранг	Скор	Ранг	Скор	Ранг
Лидер-Швајцарска	66,5	1	64,7	1	68,3	1	66,2	1	67,69	1	68,4	1	67,2	1
Словенија	47,3	30	47,2	28	48,4	28	45,9	32	45,8	32	46,9	30	45,2	31
Бугарска	41,3	41	40,7	44	42,1	39	41,4	38	42,8	36	42,7	37	40,4	40
Мађарска	46,9	31	44,6	35	43,0	35	44,7	33	41,7	39	44,9	33	44,5	33
Хрватска	41,9	37	40,7	42	41,7	40	38,2	47	39,8	41	40,7	41	37,8	44
Румунија	40,3	48	38,0	55	38,2	54	37,9	48	39,1	42	37,6	49	36,8	50
Црна Гора	40,9	44	37,0	59	41,2	41	37,3	51	38,0	48	36,5	52	37,7	45
Северна Македонија	38,1	51	36,9	60	38,0	56	35,4	58	35,4	61	29,9	84	35,3	59
Србија	37,8	54	35,8	67	36,4	63	33,7	65	35,3	62	35,5	55	35,7	57
Б и Х	36,2	65	32,4	81	32,3	79	29,6	87	30,2	86	31,1	77	31,4	76
Албанија	30,8	93	30,4	94	30,7	87	28,3	92	28,8	93	30,0	83	30,3	83

Напомена: У заградама је број ранжираних држава.

Извор: The Global Innovation Index, Cornell University, INSEAD, and the World Intellectual Property Organization (WIPO); Reports: 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019.

Изузетак је и даље Кина, земља са средњим дохотком, заузима место међу државама чији је доходак висок (14 место) као што су Немачка, Велика Британија, Финска, Израел или САД – а то остварује уз помоћ релативно нижег нивоа улагања. у 2019. години померила се за једанаест места, и тако постала 14. најиновативнија привреда на свету након што је ушла у топ 25 у 2016. години као прва привреда са средњим приходом.

Графикон 14. Кретање GIИ земаља из окружења

Извор: The Global Innovation Index 2019, Cornell University, INSEAD, and the World Intellectual Property Organization (WIPO)

Србија се налази на 57 месту и наш укупни скор износи 35,7 што је, наводи се у извештају, очекивани ниво развоја за нашу земљу. Овај индекс обрађује области: институције, инфраструктуру, људски капитал, тржиште, бизнис, знање/технологију и креативни учинак. Србија је најбоље ранжирана у првој области – када је реч о институцијама, налазимо се на 47 од 129 места, а како је један од подиндикатора владавина права, у том погледу смо на 72 месту. Најлошији ранг имамо у области „софистицираности тржишта“, тј. прилагођености српског тржишта развоју и успеху иновација (103 од 129).

Табела 41. Глобални индекс иновативности (GII) и његове главне компоненте у 2019.

	Лидер-Швајцарска		Србија				
	Скор (0-100)	Ранг	2018	2019	Ранг	Промена 2019 на 2018, пп	Заостајање за Швајцарском
GII	67,2	1	35,5	35,7	57↑	+0,2↑	35,7
I Подиндекс иновацијске способности	71,0	2	43,5	44,5	62↑	+1,0↑	26,5
- Институције	89,1	12	67,2	68,7	47↑	+1,5↑	20,4
- Људски капитал и истраживање	61,9	7	32,2	32,4	59↓	+0,2↑	29,5
- Инфраструктура	68,2	3	49,6	49,9	54↑	+0,3↑	18,3
- Софистицираност тржишта	68,4	7	39,2	39,6	103↑	+0,4↑	28,8
- Пословна софистицираност	67,5	2	29,2	31,9	63↓	+2,7↑	35,6
II Подиндекс иновацијског резултата	63,4	1	27,4	26,9	57	-0,5↑	36,5
- Знање и технолошка способност	70,3	1	26,7	26,7	48↓	0,0	43,6
- Креативна способност	56,6	1	28,1	27,2	65↑	-0,9↓	29,4

Напомена: Стрелица ↑ указује на побољшање, а ↓ погоршање.

Извор: The Global Innovation Index 2018, Cornell University, INSEAD, and the World Intellectual Property Organization (WIPO)

Србија има најповољнију позицију на ранг листи код стуба Институције (47 место). Србија је најлошије рангирана у сегменту *Софистицираности тржишта* (103 место) и заостаје за лидером Швајцарском за 96 места.

Овај стуб обухвата приступ кредитима, заштиту инвеститора, царинске стопе и локану конкуренцију.

Србија је у 2019. години пала за два места, и ако жели да напредује ка групи такозваних иновативних лидера, мора да усвоји низ мера. Подстицањем технолошких иновација кроз сарадњу малих и великих предузећа како би се лакше и боље искористила синергије, агилност, финансијске полуге и тржиште.

Повећањем јавних улагања у дигиталну инфраструктуру омогућио би се развој дигиталних пословних модела, који су Србији свакако потребни.